

10

D
I
A
D
E
S

C
U
L
T
U
R
A
L
S

2012 *Manacor*

2013 *Petra*

2014 *Pollença*

2015 *Seminari Nou*

2016 *Valldemossa*

2017 *Campanet*

2018 *Llucmajor*

2019 *Sant Joan*

2022 *Inca*

2023 *Felanitx*

Índex

Editorial	3
X DIADA CULTURAL a Felanitx	
<i>Cecili Buele Ramis</i>	6
Salutació del bisbe Sebastià Taltavull	12
Reconeixement als organitzadors i col·laboradors actius	13
Una aproximació esbiaixada (?) a Don Pere Xamena	
<i>Bartomeu Bennàssar Vicens</i>	15
Pregària a l'Eucaristia de la X Diada (Felanitx)	
<i>José Leoncio García Mallada</i>	22
Memòries de Filosofia (1964-1967)	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	26
Agrupaments Jaume I i Verge de Lluc: 60è aniversari (1963-2023)	
<i>Cecili Buele Ramis</i>	34
Festa de l'Encarnació: 25 de març de 2023. 60è Aniversari de l'Escoltisme a la parròquia. <i>Bartomeu Suau Mayol</i>	37
Missa sobre el món	
<i>Gabriel Amengual</i>	41
Sentir o escoltar?	
<i>Toni Bennasar Cirer</i>	44
Enamorar enamora	
<i>Guillem Morlà</i>	46
El que em recorda una imatge ... Poesies a la Lluna?	
<i>Jaume Sancho</i>	48
Don Teodor, de cos present a la sala del mirador	
<i>Domingo Mateu Conti</i>	50
Contant coverbos des de Felanitx	
<i>Bartomeu Rosselló</i>	52
Retalls (gener-juny 2023)	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	54
Crònica dels amics cantaires i caminants	
<i>Pere J. Amengual Bestard</i>	59
Pa moixó felanitxer	
<i>Bartomeu Rosselló</i>	63
Distingits nomenaments otorgats al nostre bon amic i il·lustre col·laborador,	
<i>Gabriel Amengual Coll. Consell de Redacció</i>	64

Coordinador emèrit: Jaume Sancho

Consell de redacció: Pere J. Amengual - Antoni Bennasar - Jaume Gual -
Joan Martorell - Domingo Mateu - Margalida Moyà

Disseny i edició: Macià Llabrés

Enquadernació i distribució: Joan Bonet, Macià Llabrés i Joan Martorell

Editorial

FITES PROPÍCIES EN EL NOSTRE DIA A DIA DEL 2023

Havent-se esmorteït quasi totalment els efectes del verí maligne que ens va transmetre la recent suportada pandèmia, aquest 2023, ens ofereix adesiara, benigne, els costers més propicis, benèvolos i complaents on alçar-hi les fites més assenyalades i eminentes que sorgeixen del nostre dia a dia. La bella i suggeridora portada del present número de la nostra revista destaca com a fita cimera i eix central dels continguts oferts als lectors la reeixida i complaent celebració de la X Diada Cultural a Felanitx, que passarà a la història, com ho remarca, amb la mestria i encert de sempre, el nostre prolífic Cecili Buele, qui gosa qualificar la Diada que poguérem gaudir el passat 22 d'abril a l'interior de l'església parroquial de sant Miquel de Felanitx, *com una de les més singularment extraordinàries i significatives* de les fins ara realitzades.

Aquesta eminència assolida en la darrera Diada, tal com ho insinua el disseny de la portada, arrela i creix sobre la memorable i agraïda bondat de les nou Diades precedents, de les quals a la web dels Amics del Seminari hi trobareu les dates, les localitats on foren celebrades i el nom dels il·lustres fills del poble respectiu a qui dedicarem el caire cultural de les jornades en homenatge i honor a la seva eminent i reconeguda vàlua en el cultiu de la ciència, la recerca filològica, la literatura, la poesia, la música, les cançons populars, la història, entre d'altres artístics mestratges.

Cal reconèixer i agrair de tot cor la plena dedicació dels amics felanitxers que feu possible l'excel·lent i altíssima qualitat de tots els actes que ens feren gaudir plenament de la insuperable vàlua de la singular i extraordinària Diada. Cal igualment admirar la mestria amb què Cecili Buele traça i ressenya la plaent valoració dels millors moments de la Diada en les primeres pàgines d'aquest número. Llegiu calmosament el testimoniatge fidel d'aquesta encantadora Crònica. I si voleu assaborir de bell nou la fruïció dels actes més emotius de la jornada, tornau a obrir el superb enregistrament gràfic i sonor que ens lliurà el mateix Cecili en el seu blog personal. Desvetlla un intens plaer escoltar altra vegada les singulars, excel·lents, insuperables interpretacions a la guitarra dels amics felanitxers, Toni Obrador i Joan Carles Vaquer. Sigui per a ells la més cordial felicitació.

El bisbe, don Sebastià, no pogué compartir enguany la Diada amb nosaltres en trobar-se a Ciutadella per ser present a l'ordenació episcopal del nou pastor de l'illa germana, mons. Gerard Villalonga. Gentilment ens va fer arri-

bar la cordial salutació que fou llegida als assistents just abans de començar l'Eucaristia, Memorial del Senyor. Agraïts, entre les acurades ressenyes dels actes de la Diada, reproduïm per als amics interessats les amables paraules de salutació del bisbe.

Per problemes de salut, tampoc poguérem gaudir de la presència i de l'anunciada intervenció de l'entranyable amic, Bartomeu Bennàssar Vicens, eminent doctor en Teologia Moral, estimat professor de creixent empremta creativa i Medalla d'or de la Ciutat de Felanitx. Havia preparat acuradament la perllongada vida i obra de don Pere Xamena i Fiol, admirat i reconegut superior i professor del Seminari, a qui, seguint el procediment habitual en la celebració de les Diades, havíem acordat retre-li homenatge i dedicar-li la X Diada com a il·lustre personalitat local reconeguda de tots els conciutadans de Felanitx.

De la prompta disponibilitat de l'amic sorgí de seguida la sortida més adient per resoldre la inesperada contrarietat: Tomeu Bennàssar deixaria de bon grat que es publicàs en el proper número de la nostra revista el text de la ressenya per a oferir-lo íntegrament als lectors com a homenatge i agraïment al mestratge de don Pedro, amb la finalitat volguda de promoure un intent suggeridor de fèrtils diàlegs compartits, atès que, com afirma Tomeu Bennàssar *amb don Pedro, ara sense ell, sempre hem pogut discutir i aprendre*. I així s'ha fet.

Gaudiu de llegir la comunicació sense presses i en hores de dolça serenor. Es tracta, segons l'autor, *d'una visió parcialíssima, tal volta esbiaixada, de la singular personalitat de mossèn Pere Xamena*, que es va anar forjant al llarg del temps, *segons encàrrec*. En l'estil literari tan propi i peculiar del bon amic, Tomeu Bennàssar, us sorprendrà la semblança d'aquest home, *més de números que de lletres, savi d'arrel i aprenent constant*, deambulant els passadissos, *entre el rigor de la disciplina i el vigor de les conviccions. Més arxiver i cronista que historiador implicat. Esforçat militant del Concili Vaticà II, però inquiet i preocupat pel que deixàvem del Concili de Trento, que no hauríem d'abandonar*. Vet-aquí la visió agraïda i alhora marcada per un palès contrast en els trets essencials de don Pedro que tan encertadament Tomeu Bennàssar posa a la consideració dialogada dels lectors.

Com a exquisit aperitiu seductor que us estimuli la gana d'assaborir tots i cada un dels deliciosos continguts d'aquest número 62, ara segueix un brevíssim comentari dels articles que ens mereixen la prioritat en la lectura per l'interès i la complaença que susciten i per l'excel·lència i mestria amb què els han redactat els suggerents amics col·laboradors.

Memòries dels anys de filosofia, 1964-1967

La fidel i minuciosa empremta que guarda la prodigiosa memòria del bon amic, Pere J. Amengual, ens porta a reviure en els bells relats que

forja l'enyorada tendresa d'aquella amical i profitosa convivència juvenívola, esculpida amb esforç i coratge en la privilegiada estada en el Seminari dels anys 60. Mirau com aquells alumnes de 3er de Filosofia, condeixebles de Pere, escoltaven i gaudien del tarannà innovador del nouvingut jove professor de Sociologia i Ètica, Bartomeu Bennàssar, a qui agraïxen l'insòlit conreu de la crítica sana en l'aprofundit anàlisi dels més diversos temes de la vida humana.

Havien començat el primer de Filosofia el 1964 amb don Joan Soler, qui els reuní abans de la primera classe per fer-los entendre la importància de la Filosofia, més encara, la necessitat d'aprendre a pensar pel propi compte i de recercar sempre el perquè de les coses. Descriu amb amor l'agraït servei d'infermer al qual es va dedicar curosament tots els anys que va habitar el Seminari Major. Val la pena endinsar-se en el recorregut dels fets que ens reconta i que fornien de per vida lligams indefugibles de veritable amiatat i de sòlida creixença personal.

La Missa sobre el món

En l'avinentesa de complir-se enguany els 100 anys (1923-2023) d'aquell meravellós escrit del Pare Pierre Teilhard de Chardin, Gebriel Amengual explica com en la festa de la Transfiguració, el 6 d'agost de 1923, Teilhard va redactar la bella meditació sobre el misteri de l'Eucaristia quan es trobava en el desert xinès de Ordos, a l'oest de Pekín i no tenia a l'abast les condicions necessàries per celebrar la missa. Gabriel qualifica el centenari com un *fet agradable de recordar que ens obri a dimensions (gairebé noves) de la fe i als horitzons de la ciència*. Ens pot ser ben profitosa la lectura distesa i interioritzada d'aquestes aprofundides reflexions sobre la irradiació de la presència eucarística en l'Univers, un tema que Teilhard portava al cor.

Poesies a la Lluna?

Els qui tingueu la pacient serenor d'arribar al final de l'escrit de l'amic pensador, Jaume Sancho, sobre el que li recorda la bella imatge de la Lluna emmirallada sobre la placidesa nocturna de la mar, agraïeu les assenyades reflexions que ens ofereix, malgrat la confessada malfiança que ens puguin afeixugar. Estam d'acord amb tu, Jaume: a la nostra edat *la majoria de vegades quan hom escriu alguna cosa, més que per ensenyar als altres, ho sol fer pensant en replantejar-s'ho a sí mateix per repassar, revisar o retocar, si fa al cas, les seves pròpies creences i conviccions*. Per això mateix, ens alegrarem allà on siguem, quan les generacions futures tornin a fer poesies a la Lluna

10:00 h. Assemblea / Celebració del memorial del Senyor
 (a l'Església Parroquial)

11:00 h. Acte cultural

- Presentació
 (Tomeu Rosselló)
- Exposició de fotografies
 (Biel Bennàssar)
- Poemes d'autors felanitxers acompanyats amb guitarra
 (Miquel Monserrat - Toni Obrador) - Joan Carles Vaquer)
- Lliçó del professor i amic Bartomeu Bennàssar.

14:00 h. Dinar de germanor
 (a Ramaders Agrupats).

Assemblea / Celebració del memorial del Senyor

- » Lectura de les paraules de salutació del bisbe Sebastià i benvinguda d'acolliment (Domingo Mateu)
- » Poema "En el primer centenari de l'Encontrada" (M.Monserrat/T.Obrador/J.C.Vaquer)
- » Lectura ecològica "Laudato si" 143-144 (Jaume Oliver)
- » Cançó "What a wonderful world" (Joan Brunet/Toni Obrador/Joan C. Vaquer)
- » Notícies del dia, diari en mà (Pere Amengual)
- » Lectura d'un fragment d'una carta de Sant Pau als cristians de Corint (Tomeu Rosselló)
- » Lectura de l'Evangeli segons Sant Joan (Susana Aumatell)
- » Comentaris de les lectures: aportació lliure dels assistents
- » Càntic de la fe de Pere (Schola)
- » Pregària pels més vulnerables, els preferits de Jesús (J.L.Garcia Mallada)
- » Ofertori. Pa felanitxer.
- » Consagració del pa i del vi
- » Paranostre (resat)
- » Càntic "Dona nobis pacem" (Schola)
- » Repartició del pa i comunió
- » Cançó "Vou-veri-vou" (Joan Brunet/Toni Obrador/Joan C. Vaquer)
- » Càntic "Simon Joannis" (Schola)

Louis Armstrong
 What a Wonderful World

I see trees of green,
 red roses too
 I see them bloom
 for me and you
 And I think to myself:
 What a wonderful world

I see skies of blue
 and clouds of white
 The bright blessed days,
 the dark sacred night
 And I think to myself:
 What a wonderful world

The colors of the rainbow,
 so pretty in the sky
 Are also on the faces
 of people going by
 I see friends shaking hands,
 saying: How do you do?
 They're really saying:
 I love you!

I hear babies crying,
 I watch them grow
 They'll learn much more,
 than I'll never know
 And I think to myself:
 What a wonderful world
 Yes, I think to myself:
 What a wonderful world

Jo veig arbres de verd,
 roses vermelles també,
 les veig florint
 per a mi i per a tu,
 I pens per a mi mateix:
 Quin món tant meravellós!

Jo veig cels de blau
 i núvols de blanc,
 El beneït dia brillant,
 la fosca nit sagrada.
 I pens per a mi mateix:
 Quin món tant meravellós!

Els colors de l'arc de Sant Martí,
 tan bonics al cel,
 També estan a la cara
 de la gent que passa.
 Jo veig amics donant-se la mà,
 dient: "Com te trobes?"
 Realment diuen:
 T'estim!

Jo sent nadons que ploren;
 les veig créixer.
 Aprendran molt més
 del que mai jo no sabré.
 I pens per a mi mateix:
 Quin món tant meravellós!
 Jo pens per a mi mateix:
 Quin món tant meravellós!

Cecili Buele Ramis

Mantenc la convicció ferma que aquesta X Diada d'Amics del Seminari de Mallorca passarà a la història com una de les més «singularment extraordinàries» i significatives. Remarcant-n'hi el caràcter de «cultural».

Qui té oportunitat d'assistir-hi, rep un bon bany d'aigües, tan superficials com profundes, en les quals els organitzadors felanitxers ens submergeixen, als prop d'un centenar d'assistents a l'interior de l'església parroquial de Sant Miquel de Felanitx.

Cal donar l'enhorabona a **Tomeu Rosselló**, **Miquel Monserrat**, i **Biel Bennàssar**. S'hi han dedicat en cos i ànima, a la preparació, realització i organització d'aquesta Diada, en un dia assolellat que ens permet fruit a les totes de la lluminositat intensa, a través dels vitralls admirables del temple felanitxer.

Són uns instants sublims, animats per l'actuació musical de dos guitarristes felanitxers, coneguts i reconeguts arreu del món: **Toni Obrador** i **Joan Carles Vaquer**.

Instants admirables que comencen amb la presentació de l'acte, a càrrec del company felanitxer i amic de Seminari, **Tomeu Rosselló**. Recorda que, seguint la nostra tradició venerable de dedicar la Diada a una personalitat local, en aquest cas es tracta del felanitxer mossèn Pere Xa-

Tomeu Rosselló

Miquel Monserrat

Gabriel Bennàssar

Domingo Mateu

mena i Fiol, tan conegut i apreciat. Així i tot, també ens ofereix la repassada breu d'altres dues dotzenes de persones felanitxeres, mereixedores d'aital distinció honorífica: 22 homes i 2 dones...

Amb una preparació acurada, el bon amic de Seminari i reconegut fotògraf felanitxer de prestigi, **Biel Bennàssar**, ens ofereix una esplèndida exposició de fotografies relacionades amb la figura de mossèn Pere Xamena i la seva vinculació amb la vila felanitxera.

Les intervencions del rapsode de Son Valls, bon amic de Seminari i condeixeble meu, Miquel Monserrat, ens delita amb la declamació d'una sèrie de poemes d'autors felanitxers, amb acompanyament musical exquisit.

Per problemes de salut, no podem gaudir a plaer de la presència i la intervenció del bon amic de Seminari i eminent doctor en Teologia moral, professor del Seminari, Medalla de la Ciutat de Felanitx, mossèn **Bartomeu Bennàssar**, amb la seva lliçó programada. Li desitjam una recuperació prompta i estable.

Qui no ha assistit a aquest acte cultural d'Amics del Seminari a Felanitx, es perd aleshores l'ocasió única de fruit, com mai enlloc, en viu i en directe, a l'interior d'un temple que ressona a les totes, el que consider com una «cloenda musical» extraordinàriament singular. La interpretació dels dos músics felanitxers,

Toni Obrador

Joan Carles Vaquer

Jaume Oliver

José L. García Mallada

Toni Obrador i Joan Carles Vaquer, és de les històriques: «*Les feuilles mortes*», d'Yves Montand, i, sobretot, «*Adagio*», d'Albinoni, posen els pèls de punta. Gràcies, Toni. Gràcies Joan Carles. Per molts d'anys més en aquesta tasca cultural tan intensa.

Deix per al final el que n'és, en realitat, el principi i l'inici d'aquesta X Diada Cultural. Per als creients, n'és l'origen i la culminació: l'Assemblea / Celebració del Memorial del Senyor, una de les celebracions eucarístiques més entranyables en les quals he participat mai a Mallorca...

La presideix, humilment i modesta, el rector de la Parròquia, mossèn **Josep Cerdà Tomàs**, davant la impossibilitat manifesta d'assistir-hi monsenyor **Sebastià Taltavull i Anglada**, tot coincidint el mateix dia i la mateixa hora amb l'ordenació episcopal i presa de possessió a Ciutadella de Mons. **Gerard Villalonga Hellín**, bisbe electe de Menorca.

A tot plegat, s'hi afegeix el regal d'un pendrive, amb una quarantena de peces musicals de compositors felanitxers, diverses i entretingudes, que la Junta Directiva de l'Associació Cultural Amics del Seminari de Mallorca fa arribar a tots els membres, sòcies i socis, record entranyable i inoblidable d'aquesta Diada Cultural felanitxera 2023. Jornada prèvia a la celebració de la Diada de Sant Jordi 2023 als Països Catalans. AD MULTOS ANNOS!

Fotogrames abstracts dels vídeos d'en Cecili Buele Ramis
<http://socrodamon.blogspot.com/search/label/Felanitx>

Benvolguts Amics del Seminari,

Em plau fer-vos arribar la meua més cordial salutació en aquesta X Diada Cultural que enguany se celebra a Felanitx, amb l'**Eucaristia**, l'**acte cultural** i el **dinar de germanor**. Tot i que vaig participar en una de les reunions de preparació, enguany m'és impossible compartir amb vosaltres aquesta Diada pel fet de trobar-me físicament fora de Mallorca, justament a **Menorca** per a l'ordenació episcopal del nou Pastor d'aquesta illa germana, Mons. Gerard Villalonga. Estarem units en la pregària i amb el desig que passeu una Jornada ben viscuda en l'amistat, l'alegria i els bons records de sempre.

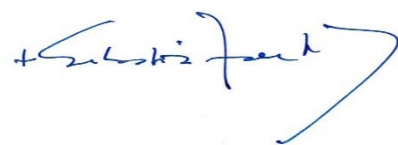
Que la **Paraula de Déu** -la carta de Pau als cristians de Corint i l'Evangeli de Joan- que proclamem en l'Eucaristia sigui una fecunda font d'inspiració amb paraules i fets al llarg del dia i més enllà d'aquesta Diada, ja que -si deixam que actui des dels nostres cors- **sempre és viva i eficaç**. Que també sigui referent cultural i ètic per a fer de la convivència aquell espai que afavoresqui viure i transmetre els valors de l'Evangeli.

Us desig també que les paraules del papa Francesc relacionades amb l'**ecologia cultural**, que teniu en programa, us animin a defensar aquella identitat que ens defineix com a poble en les seves diferents vessants patrimonial, històrica, artística i cultural, especialment pel que fa a la *defensa i promoció de la nostra llengua*.

Vull aprofitar l'avinentesa d'aquesta Diada Cultural per **agrair-vos la reflexió i aportacions dels qui heu participat en les fases diocesana i continental del Sínode**, junt amb tot el que m'heu fet arribar. Treballar junts la *comunió* i la *missió* són els grans reptes d'aquests moments, junt amb la resposta fidel i valenta als més urgents.

Amb l'herència rebuda dels anys del Seminari que sempre tots valoram, i la vida posterior que s'ha anat configurant des de l'opció de cadascú, acab fent-vos arribar unes paraules també del papa Francesc i que les veig d'una gran actualitat com a resposta a la pregunta que Jesús ens fa a cadascú: «**Simon Joannis, diligis me...**», i que sempre constitueix un element clau de l'encontre amb Ell, quan ens diu: «*Sortim, sortim a oferir a tots la vida de Jesucrist...*» I afegeix: «*Preferesc una Església accidentada, ferida i tacada perquè surt al carrer; abans que una Església malalta pel tancament i la comoditat d'aferrar-se a les pròpies seguretats*» (EG 49). Amb l'«**etiam, Domine!**» m'unesc a la pregària d'avui pels més vulnerables, els preferits de Jesús i, amb la pregària, us animo a l'actuació transformadora que l'ha de seguir a favor d'ells.

Amics del Seminari, que sigui una Diada plena de goig, germanor i felicitat!

+ Sebastià Taltavull Anglada
Bisbe de Mallorca

RECONeixEMENT

ALS ORGANITZADORS I COL·LABORADORS ACTIUS

A la reunió de la Junta Directiva de l'Associació AMICS DEL SEMINARI del dia 22 de maig de 2023 es va acordar fer un reconeixement a les persones que col·laboraren activament en l'organització de la X DIADA CULTURAL a Felanitx.

Aquesta Junta Directiva acorda fer un reconeixement als tres felanitxers que l'organitzaren (Biel Bennàssar, Miquel Monserrat i Tomeu Rosselló) així com als que col·laboraren activament: Sr. Bisbe Sebastià Taltavull, Mn. Bartomeu Bennàssar, Domingo Mateu, Toni Obrador, Joan Carles Vaquer, Josep Cerdà Tomàs, Jaume Monserrat Vaquer, José Bueno, Pere Amengual, Joan Brunet, Susana Aumatell, Cil Buele i Macià Llabrés. En Domingo Mateu redactarà un escrit d'agraïment a aquestes persones i el secretari els ho enviarà per correu.

(ACTA núm. 25 de la reunió de la Junta Directiva del dia 22 de maig de 2023)

A la reunió del Consell de Redacció de la revista AMICS DEL SEMINARI del dia 6 de juny de 2023 es va acordar publicar aquesta carta de reconeixement.

Benvolgut amic / Benvolguda amiga ... .. (nom de cada persona)

En la sessió ordinària de la Junta Directiva de l'Associació, celebrada a Binissalem el passat 22 de maig, es va prendre l'acord, entre d'altres decisions, d'enviar una carta d'agraïment reconeixement a tots i a cada un dels organitzadors i col·laboradors en la perfecta realització dels actes programats per a la X Diada Cultural dels Amics del Seminari, celebrada a Felanitx el dia 22 d'abril de 2023 i elogiada amb tanta complaença per tots els assistents.

La Junta va creure adient fer constar expressament en acta l'especial qualificació de la Diada com una de les més singularment extraordinàries i significatives de totes les realitzades fins ara, excel·lent especialment quan es van sobrepassar els cims més alts de la mestria musical en les encisadores interpretacions dels artistes felanitxers, Toni Obrador i Joan Carles Vaquer. Igualment, decidí la Junta deixar constància escrita de la intensa i generosa dedicació que esmerçaren en l'organització de la Diada els amics felanitxers, Tomeu Rosselló, Miquel Monserrat i Biel Bennàssar.

Que consti també la nostra manifesta gratitud cordial al bon amic i estimat professor del Seminari, Bartomeu Bennàssar Vicens, per l'apropiada i captivadora ressenya sobre la imatge i els trets més distintius del nostre entranyable professor i superior del Seminari, don Pere Xamena Fiol. Per problemes de salut, Bartomeu Bennàssar no va poder impartir la programada intervenció sobre el Sr. Xamena, però de molt bon grat ha permès que sigui publicada a la pròxima revista dels Amics del Seminari perquè tots puguem llegir-la i gaudir-la.

Igualment enguany va ser impossible que el bisbe, don Sebastià, pogués compartir amb nosaltres, com ho fa habitualment, la Diada Cultural pel fet de trobar-se a Menorca en coincidir la data de la Diada amb la de l'ordenació episcopal del nou pastor de l'illa germana, Mons. Gerard Villalonga. Ens plau deixar constància del nostre franc agraïment per haver-nos fet arribar unes molt abel·lidores i cordials paraules de salutació, que llegirem a l'assemblea just abans d'iniciar la celebració del Memorial del Senyor.

Són molts més els amics que col·laboraren i prestaren serveis per a la bona realització dels actes de la Diada i es mereixen també la constància escrita del nostre agraït reconeixement: és per això que els trametem personalment a cada un d'ells aquesta carta, com a expressió del nostre agraïment.

Enhorabona a tots i gràcies de tot cor per haver fet possible l'excel·lència de la X Diada, que molt ens va complaure i de la qual en mantindrem un bell i inoblidable record.

Rebeu una cordial salutació,

*Macià Llabrés Aloy
Secretari de la Junta Directiva*

Una aproximació esbiaixada (?) a Don Pere Xamena

Em toca aportar o suggerir alguna cosa després de les paraules anteriors d'en Tomeu Rosselló i d'en Biel Bennàssar. Ja sabeu allò que diuen: "el darrer tot ho té si les "rates" no li prenen", perdonau.

Don per suposat l'estudi que en fan en Tomeu Tauler i en Jaume Sancho en el llibre *Memòries (1918-2015)*. Dins els elogis s'hi traspuen alguns elements, pocs, que poden insinuar uns aspectes a resseguir per completar la semblança de Mn. Pere. Les muntanyes més altes tenen també les

valls més fondes. Normalment una cosa porta l'altra. Vaig fer-me càrrec de la proposta d'oferir la meua visió parcialíssima, tal volta esbiaixada, però que pogués suggerir o suscitar un diàleg. A partir de Mn. Xamena parlar de.... Seria allò d'aprofitar l'ocasió o l'excusa de Don Pere. Una feina gens fàcil ni agradosa. Vegeu-ho o escoltau-ho des d'aquesta perspectiva o intenció. Un intent gens enfadós, però pens que suggeridor. És el meu homenatge i agraïment a Don Pedro, puix amb ell, sense ell, podem discutir i aprendre. És la meua intenció.

1. Marquen el caràcter i la feina

El caràcter (la base fisio-psicològica) auster, eixut, mínim, arrelat però obert a aprendre, a saber, marca, incideix-indueix a la feina o cap a una cultura clàssica i històrica pastada i passada pels seus interessos personals i eclesials. Però la feina, a què te dediques o/i t'hi dediquen, també referma i intensifica el caràcter.

Més de números que de lletres, encara que en fes classes de tot. Vocació inicial antiga però aprofitada quan passa de vicari a Felanitx, Custos del Convent i a Son Valls. Anava fent-se segons encàrrec: professor de matemàtiques i assimilats fins a consiliari de les joves d'Acció Catòlica, superior del Seminari, vigia o sentinella en els passadissos i «entre» les taules (amunt i avall, avall i amunt) del refetor, «entre» el rector i el bisbe i els seminaristes, «entre» el rigor de la disciplina i el vigor de les conviccions, «entre» els de dalt i els de baix, «entre» el cel i la terra... Un savi d'arrel i un aprenent constant, permanent, per això més savi. Un «aprofitat» de les circumstàncies, un atent entenedor dels signes dels temps

que l'envoltaren i li eren una invitació. Exercitant-se en «la formació permanent». També aprenia a exercir la tasca de prevere cristià, de mitjancer, d'intermediari o intercessor: el seu ser és un estat entre a dalt i abaix, encara que saps que acabaràs estès a la creu. El caràcter insinua la vocació i aquesta allarga la vida, se desenvolupa en tossuda feineria, en les tasques i els encàrrecs rebuts.

En fugim avui d'aquest estat «entre» la gent, disponible en carn i os, i no només per mitjà de mòbil i de cotxe. Estar «de part» sempre, és a dir, donant a llum una paraula, un ajut, un servei. Costós pel que significa estar «de part» d'aquell malalt, d'aquella família, d'aquell necessitat. De part del poble si és necessari com Moisès defensant-lo davant el Senyor. En general som avui més de mantenir que de crear, això és, que de parir cosa nova, és a dir, que estar de part: creativitat i feineria. I fa falta. Un part de quilòmetre zero sense massa estris –com feien els metges i les comares: a casa de la partera.

2. L'essencial ens basta

Essencial/ista, exacte, forjat en el llenguatge net, clar, lineal, esquemàtic: «digues el verb, digues el número». Subjecte, verb i predicat. Sobra tota la resta. Res de volteres ni de posar frases dins la principal amb el verb al final, com els alemanys enrevessats, però –alerta– també els llatins.

Tot per oferir lucidesa, claredat, exactitud. Quan dels misteris podia i podíem tenir-ne una aproximació matemàtica restava més tranquil. Però on queden els matisos, els grisos, etc? La línia recta és la que més prest arriba a la meta o la que perd pel camí una gran riquesa de qüestions, de persones i de trobades-encontres. Massa llum directa als ulls finits no il·lumina, enlluerna, cosa d'això passà amb «Splendor veritatis» de Joan Pau II.

Escrivia sense floritures. Em donà una traducció pròpia al català dels himnes del breviari, no perquè els himnes siguin bells sinó sobretot perquè ho diuen sense floritures. I per posar tota l'oració oficial de l'Església a l'abast del poble. Una altra expressió de la seva dèria de monjo? Devot de Santa Teresa de l'Infant Jesús i dels seus pares. No tant de Santa Teresa ni de Sant Joan de la Creu. L'essencial el portava a configurar-se com a asceta i místic en la normal vida diària –ora et labora– més que no monjo en un monestir o comunitat benedictina.

La línia recta és la que més prest arriba a la meta o la que perd pel camí una gran riquesa de qüestions, de persones i de trobades-encontres.

Tal volta més «eclesiàstic» que cristià. Entenguem-nos. Esforçat militant del Concili Vaticà II, però inquiet i preocupat (passador de pena i de la pena de l'infern) pel que deixàvem del Concili de Trento i que no hauríem d'abandonar. Aquesta preocupació l'expressava més en privat que no en públic. Distingia bé on podia manifestar els seus neguits.

3. Dogmàtic i sinodal

La veritat ens és donada, ordenada, manada i tant de bo ben rebuda, és a dir, ortodòxia «a tope». Més dogmàtic que recercador de la veritat pregnant. No sé si entengué que l'heterodòxia és el motor, el motiu de la recerca per trobar la veritat. Som una roda permanent que avança cercant la veritat. A una sínia que fa voltes per treure aigua nova i neta li mancava el moure's enriquint-se en contextos o terres diversos. «Jo som el qui som», diu el Senyor; millor, «jo som el qui seré, el qui em fareu ser». La tradició no és el culte escolàstic a les cendres, sinó la transmissió del foc (m'aprofit de G. Mahler).

L'heterodòxia és el motor, el motiu de la recerca per trobar la veritat.

En aquests dies nostres s'hauria posat en camí en forma sinodal de

bon de veres. Pens que avui s'implicaria caminant junts –sempre amb una dificultat gens petita per la gran ignorància del catòlic, el vertader pecat original nostre–, ell s'interessava a instruir catequistes, per exemple, i no oferia per aconseguir minúcies sinó per acompanyar un procés, mètode i diàleg sobre tot i entre tots, iguals pel baptisme i distingint-nos pel servei senzill i humil, no clerical, per trobar avui «la veritat», Jesús el Verb del Déu-Pare, de l'Esperit, de la vida sacramental, etc. Descobrir, desvetllar el bessó del tresor no les cintes de l'envoltori. Participar, col·laborar amb tothom de dintre i de fora –si hi ha allunyats és perquè hi ha allunyadors. Accions difícils de practicar en aquestes saons. Pens i crec que s'hauria apuntat per anar a fons, a les arrels del col·lapse de l'Església.

La lluita per la llengua de Mallorca, la catalana, en la traducció primerenca post conciliar, amb el regent Don Gabriel Rebassa, i en el seu ús, n'és una prova feaent de claredat assumida del Concili. Al servei del poble i amb el poble. La llengua, amb tot el repertori mental de traducció actual que comporta, com a eina necessària per aproximar-nos al coneixement dels misteris i del dogma, per avançar plegats encara –ell, l'Esperit, us ho farà entendre– i per a celebrar amb el cap i el cor.

4. Historiador o/i arxiver?

És historiador, arxiver, cronista, documentalista, arplegador de fets i gent, d'eines i d'estris, fotògraf-reporter de moments i persones.

Confer la llarga bibliografia proposada per en Tomeu Rosselló. L'arxiu fotogràfic d'en Gabriel Bennassar. L'arxiu sonor i d'imatges d'en «Banya». L'arxiu municipal honora el seu nom. L'arxiu parroquial... Aixecà, mantingué i omplí de contingut la casa de la Fundació Cosme Bauçà. El seu treball de formiga compromesa amb la tasca-missió bé mereixeria afegir el seu nom al de Don Cosme. Fou la institució cultural emble-

Som conduïts de la mà de les xifres. Som agafats pels ous de la IA.

xà reunir un grapat de «tocats» per la cultura, la llengua i el país. Recordem els almanacs dels anys setanta... quins anys! Publicat per l'editorial Ramon Llull. A casa seva oberta, al personal i per correu, a qüestions o dubtes, arbres genealògics... i al servei espiritual.

Conta història i històries i se'n queda o calla d'altres quan ho creu necessari o convenient a favor de l'Església o dels capellans? Negacionista, diríem avui, d'episodis o trames desfavorables? Cal fer-se la pregunta: es deixa dur per una ideologia i/o per un tarannà apologetic de salvació de l'Església? A glòria de Déu? Per tant és selectiu: abunda en unes coses i en calla unes altres. Com tothom, direu, però hem de poder fer-nos aquestes preguntes i observacions. Allò tant repetit en la nostra educació (deseducació): «hem de quedar bé; has de fer-nos quedar bé». Donar, tergiversant a consciència, més pes a un plat de la balança és fer trampa. Per contrarestar altres històries contràries també manipulades es defensava. Era conscient d'allò que afirmava i també d'allò que callava o «*sfumava (sfumature)*», difuminava. Agraïm de totes totes els esforços i treballs per arreplegar dades i dates, objectes i fotos que recolzen un poble, una Església en la seva trajectòria històrica.

Conservar (ser un conservador, bon conservador) és bo, útil, necessari. És una feinada per un feiner, per a mantenir la ment oberta i agraïda al passat. Aquesta memòria és potència necessària. Fins i tot coneixent del passat els punts flacs travelam amb la mateixa pedra o amb una de semblant. Però aquesta memòria – més que records – ens hauria d'obrir al futur assenyalant-nos pistes de futur, portes per a sortir dels atzucacs o per no entrar-hi ja, cap a on anar. L'historiador no ens deixa només en un passat o en un presentisme: l'actualitat mana! Històries, doncs, que no són uns punts només en el canemàs sinó una línia que identifica i dona sentit i ajuda a descobrir i a desvetllar l'horitzó/ns a les penes i angoixes i a l'esperança d'un poble. Per tant hi cap la pregunta: més arxiver i cronista que historiador implicat. Tenia clar que saber la quantitat: tants de morts, tants de ferits i empestats, tants d'assassinats i bandolers, tants d'assistents a missa, tants de quilos de blat... això és història o pre-història, és a dir, allò que és necessari conèixer per a escriure la història. Preguntes del perquè passava o passen les coses o fer previsions de futur si canvien situacions i circumstàncies econòmiques,

polítics, etc. és tasca de l'historiador. Tot això segon no és història, diria Don Pedro, és ideologia i porta els seus perills a possibles enganys. Ja ens basten les xifres, les dades i les dates. Avui «patim» tota la força dictatorial de les dates i dades: com més digitalitzat és el món, més presoners som de l'algoritme. Som conduïts de la mà de les xifres. Som agafats pels ous de la IA. Però ens manca història que ofereix llacor i sentit a la vida personal i del poble.

5. Una possible lliçó del Sindicat

En els records, en les *Memòries (1918-2015)* no hi escriu ni hi explica accions o actuacions sobre les quals li haguera preguntat. Havia de parlar del Sindicat, per exemple? El seu silenci mostra la seva incomoditat. Com també ara mostr la meva. Sincerament. Eren i són ara altres temps. A Felanitx capellans hi foren a la Fundació i a l'empenta cooperativista del Sindicat per a recollir el raïm de la contrada i fer-ne vi. Eren altres temps. Les acaballes d'aquest importantíssim i eficient esdeveniment cooperatiu vinícola, pels implicats i pel poble com foren? Unes paraules seves serien d'interès per a l'estudi més complet dels moments finals del Sindicat.

Donar, tergiversant a consciència, més pes a un plat de la balança, és fer trampa.

Sembla –he d'expressar-me així perquè no n'he fet una verificació suficient–, sembla que els qui comandaven (a) l'empresa en l'etapa darrera tenien en Don Pere un secretari «postís» podríem dir per firmar, per avalar les reunions i decisions i alhora un secretari pantalla per garantir la bona fe dels dirigents davant dels socis en els maneigs empresarials fins al fracàs. Don Pere, tal volta n'hi ha que ho diuen, passà oferint disculpes i demanant perdó als socis damnificats. Cosa que l'honora. A vegades el poder «sagrat» (el dels capellans) ha servit per fer marxar una empresa civil, és a dir, els poders profans. D'altres vegades aquests poders profans civils se n'han servit dels poders sagrats (del capellà) pels seus interessos o per tapar tripijocs immorals o injusts.

Tampoc ha faltat al poder «sagrat» la temptació de fer-se seu –via immatriculacions, per exemple– allò que era del poder civil, dels altres, del poble. Tapar amb vestes sagrades, via privilegis abusius que algú qualificaria de robatoris, allò que era senzillament dels altres. Quan han fet pobre l'Església o s'hi ha fet, s'ha produït una benedicció evangèlica i evangelitzadora. El despreniment és un valor o virtut fonamental. Quan l'Església fa d'ella mateixa un museu, alerta. S'ho ha de fer mirar, és l'encàrrec del Senyor: «donau-los menjar vosaltres». Quan hi ha béns i objectes de valor, molt més. Resta oberta la qüestió. Saber avui més que en altre temps qui ha de ficar-se i quan i com en les empreses que toquen doblers i decisions complexes empresarials i en el camp de la brega política partidista, l'Església ha de mirar i convidar i empènyer més els seglars –alerta al clericalisme també dels seglars– a fer que s'impliquin. Des del Concili Vaticà II la cosa és clara. I amb el Papa Francesc, molt més.

6. La impossible –encara que desitjable– bona biblioteca

A Felanitx no n'hem sabut o no hem pogut. Quan hi ha voluntat política i compromís cultural de «poble unit mai no serà escarnit» –diríem– es poden aconseguir fites ben altes i clares. No hem sabut (ni de voler ni de saber ni de poder) reunir les biblioteques dels grans savis felanitxers contemporanis. Ja coneixem les dificultats pel necessari lloc o espai i pel pes del paper; s'hi afegeix avui la competència digital, d'acord, però no ens moguèrem amb eficàcia suficient. Des de fa uns anys i amb empentes externes un armari de la biblioteca municipal guarda els llibres publicats recentment pels autors felanitxers.

Ens referíem a les biblioteques que per algunes qüestions ens són imprescindibles, fins i tot els arxius, almanco les que varen excel·lir en qüestions concretes. Les biblioteques d'en Joan Cerdà, d'en Francesc Riera, d'en Miquel «Pereió», d'en Nadal Batle, d'en Ramon Rosselló, d'en Germà Coll, d'en Nofre Vaquer, d'en Josep A. Grimalt, d'en Tomeu Tauler, d'en Tomeu Bennàssar. N'hi ha a ca les monges de la Caritat, a Son Salvador, a la parròquia... Me'n deix, segurament. Perdonau. La de Don Pere Xamena. Per a tot hi ha una explicació, per a quasi tot, també per aquesta dispersió o diàspora de tanta ciència acumulada. Memòria necessària per afrontar el present i el futur. Quan moren no ens deixen; deixen molt i bo. Explicacions convincents? No ho sé. Almanco discutibles. La biblioteca de Francesc Riera es descompongué i anà a parar a diversos indrets. La part principal i interessant sobre els xuetes anà a París; i tornà a Felanitx, a la Fundació Cosme Bauçà. Sort.

Volíem, i ho esperàvem, que Don Pere deixàs els seus llibres a la Fundació Cosme Bauçà, però deixà llibres i documents ben valuosos a la Fundació Barceló, disgustat, sembla, pel rerefons ideològic o polític que agafava la Fundació Cosme Bauçà. Vaig conèixer i patir de primera mà, com a testimoni hi pos el rector Bartomeu Fons, la decisió ferma i indiscutible de donar els lots de llibres seleccionats a la Fundació Barceló. Posteriorment aquesta fundació i la Fundació Cosme Bauçà negociaren una possible cessió temporal dels volums sobre Felanitx però no s'arribà a dur a terme, perquè una de les condicions de la Fundació Barceló era que aquesta col·lecció estigués catalogada de forma immediata i a càrrec de la Fundació Bauçà, requisit que no es podia complir per manca de personal. Això

és el que ha escrit la Fundació Bauçà, restant això sí a disposició per ajudar qualsevol particular que vulgui preservar un fons bibliogràfic o arxivístic.

Tot plegat una llàstima. És vera que hi ha decisions que semblen discutibles i que per circumstàncies acaben bé. Una major diligència socio-cultural-política, més atenció, estima i previsió, pot oferir solucions en temps i forma més encertades. Segur.

7. L'anècdota de la canongia

La canongia a Felanitx de Don Pedro, la canongia de Felanitx, així l'anomenà, ens fa pensar en el significat de les canongies. «A casa mia per petita i pobra que sia», pensava Don Pedro. A Felanitx hi tenc la feina de capellà, d'arxiver, d'historiador, la tasca parroquial: catequesi, celebracions, etc. La vanitat d'anar a La Seu o dels robatges ni em temptà. Hi perd més que no hi guany. Degué patir perquè la seva resposta negativa a l'oferta de canongia per part del bisbe, no fora tenguda com un «feo» a l'autoritat. Amb la seva discreció no posà en evidència la institució canonical: eren uns temps històrics i comprensibles per fer-se millor en temps conciliars.

Uns pocs basten per "servir" la Seu.

Si es vol mantenir una «estructureta» o institució que romp –i també corromp– el valor de la igualtat bàsica del clergat, aleshores s'hauria de demanar a tothom si volen o no ser canonges, i poder tenir el coratge i l'orgull –la humilitat, diria– de dir que «no». Per les raons personals que es vulguin oferir, com les que mostrà Don Pere o qualssevol altres. Si la canongia només és qüestió d'agraïment i d'honor, recordem que tots som honorables i dignes de ser reconeguts per les accions prestades cadascú en el lloc on les circumstàncies i els encàrrecs l'han posat. Uns pocs basten per «servir» la Seu. Almanco hem de posar en qüestió els elements que distorsionen i contradiuen –ni que figurin en el Dret Canònic– els camins pastorals conciliars, sinodals i evangèlics i la igualtat del col·legi presbiteral.

Aquest és, com deia i heu verificat ara, el meu homenatge i agraïment al mestratge –no ho oblidem– de Don Pere, perquè amb ell, ara sense ell, hem pogut seguir discutint i aprenent.

Bartomeu Bennàssar Vicens.
Felanitx, 2023

(Fotografies de Gabriel Bennàssar)

Pregària

a l'Eucaristia de la X Diada (Felanitx)

La pregària d'avui, Senyor Jesús, volem que tingui per objectiu aquelles persones per les quals mostrares especial preferència, els dèbils, el pobres, els més vulnerables.

I dintre d'aquest col·lectiu hi ha un sector especialment necessitat perquè estan privats de drets fonamentals de la persona com són la família, el treball i l'habitatge. I precisament de la manca d'habitatge procedeix el nom d'aquestes persones sense sostre, que són els hostes habituals dels albergs.

Sabem, Senyor Jesús, que coneixes les penúries d'aquestes persones i també saps quines són les seves necessitats, per lo tant tu no necessites que te les diguem, però nosaltres sí que ho necessitem contar-ho.

En primer lloc, la manca de família que les aculli, unes vegades perquè no en tenen i altres vegades perquè no volen o no poden acollir-los. Un usuari de l'alberg contava la seva vida i va dir que el moment més trist va ser quan va tocar la porta de casa dels seus pares i sa mare li va dir: "Tu què fas aquí?" I li va tancar la porta.

A les entrevistes als nous usuaris sempre demanem quin seria el primer desig en aquests moments i un va dir: *-Que els meus pares em convidin a estar amb ells un cap de setmana.*

Hi ha major dolor que no sentir-se estimat per ningú?

Una vídua amb cinc fills majors, vivia amb sa mare molt major que era la que pagava el lloguer de l'habitatge. Morta aquesta, fou desnonada i cap dels cinc fills la va poder acollir ni tan sols l'acompanyaren a l'alberg i ho varen fer les assistents socials del municipi enmig de gran plors.

Quin món és aquest, Senyor Jesús, que els fills no puguin acollir al éssers que les han donat la vida? Hi pot haver tristesa més gran que no poder ser acollit ni pels de la pròpia sang? Hi ha major dolor que no sentir-se estimat per ningú?

Algunes de les persones usuàries dels albergs pateixen algunes malalties mentals lleus sobrevingudes per la llarga estada al carrer o les circumstàncies de la seva conducta o situació que tal volta amb un poc d'escalfor familiar superarien el seu estat. El pitjor es que no troben els serveis especialitzats que les tractin, llevat dels casos molt greus.

En segon lloc, Senyor Jesús, la feina és una altra de les mancances típiques de les persones sense sostre: no troben una feina amb un sou digne que les permeti viure autònomament i amb dignitat.

Encara que tant les normes internacionals com la legislació estatal ho diuen ben clar: *Totes les persones tenen el deure de treballar i el dret al treball,*

a la lliure elecció de professió o ofici, a la promoció a través del treball i a una remuneració suficient per a satisfer les seves necessitats i les de la seva família, sense que, en cap cas, pugui fer-se discriminació per raó de sexe.

La feina és una altra de les mancances típiques de les persones sense sostre

Són molt distintes les raons per les quals no es troba un lloc de feina: les empreses, cada dia més, exigeixen una formació que molts no tenen. Algunes persones usuàries de l'Alberg tenen una edat que el mercat de treball ja no accepta, a vegades amb qualche facultat minvada.

Però també, Senyor Jesús, la legislació laboral excessivament rigorosa exigeix uns requisits que són de difícil compliment, com l'arrelament de tres anys per accedir a signar un contracte de treball per aquells immigrants en situació irregular.

Aquests es veuen amb la necessitat d'acceptar feines esporàdiques sense contracte i amb sous de misèria.

Però altres immigrants amb contracte de treball signat són víctimes d'una explotació per part d'empresaris sense consciència: *un jove contava que feia feina de 8 a 12 hores diàries a menys de 5 euros l'hora i a final de mes a la nòmina només hi figuraven dos o tres dies a efectes de cotització a la seguretat social.* Es necessari, Senyor Jesús, que el legislador flexibilitzi les normes d'accés al treball i que s'incentivi la contractació als empresaris, si és necessari.

És urgent l'oferta de llocs de treball adaptats a persones amb malalties mentals tant per part del sector públic com el privat. Contava un usuari: *"la ruptura de la família i la pèrdua del treball em va enfonsar en una profunda depressió que em va obligar a sotmetre'm a tractament psicològic"*.

Quan es donarà compliment al que estableix l'article 40 de la Constitució? *Els poders públics, prescriu, promouran les condicions favorables per al progrés social*

i econòmic i per a una distribució de la renda regional i personal més equitativa, en el marc d'una política d'estabilitat econòmica. De manera especial realitzaran una política orientada a la plena ocupació.

És imprescindible que les administracions públiques apliquin les normes establertes, però també es necessari que el sector privat no persegueixi exclusivament el benefici econòmic amb detriment dels drets dels treballadors sobre tot dels més vulnerables

En tercer lloc, la manca d'habitatge, que dona lloc al nom de les persones sense sostre, és la causa fonamental de la necessitat dels llocs d'acolliment, alberg i cases d'acollida, en les quals s'han de compartir algunes dependències com dormitoris, menjadors, sales d'estar, etc.

És evident que si no es tenen ingressos, no es pot pagar el lloguer d'un habitatge. Però és que, Senyor Jesús, la quantitat de doblers que es paga per l'ingrés mínim vital no basta sols per pagar el lloguer d'una habitació. Com han de viure, vestir i alimentar-se?

Els preus dels lloguers a Mallorca són inassequibles per qualsevol treballador. Inclusivament hi ha professors, metges i policies que han vingut aquí a treballar i es veuen en la necessitat de dormir al seu cotxe, entre altres motius, perquè els propietaris els han fet fora de l'espai llogat per convertir-lo en habitatge de vacances.

Amb aquesta situació, Senyor Jesús, com les persones sense sostre poden sortir de l'alberg i llogar un habitatge?

És un altre dret fonamental contínuament vulnerat: *“Tots tenen dret a gaudir d'un habitatge digne i adequat –diu la Constitució Espanyola-. Els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per tal de fer efectiu aquest dret, i regularan la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per tal d'impedir l'especulació.”*

Un usuari ens conta que, arran de fortes discussions al domicili de sa mare, fou denunciat als jutjats, dictaren ordre d'allunyament, es va veure al carrer i l'únic refugi que va trobar per a dormir va ser el bany del cementeri on hi va haver d'anar una setmana.

No es valora la importància de l'habitatge, propi o llogat, fins que es perd. Es necessari tenir un domicili per poder sol·licitar a l'Ajuntament el certificat d'empadronament. *Algun immigrant, acollit per un company de nacionalitat, no s'ha pogut empadronar perquè el company li demanava 500 euros per donar-li el document que acredités el domicili.*

No sabem, Senyor Jesús, com es pot exigir als *“poders públics la promoció de les condicions necessàries per tal de fer efectiu el dret a l'habitatge”*, atès que legalment en tenen la responsabilitat.

Com es pot conscienciar al sector públic i també al privat que és imprescindible la promoció d'habitatges socials per als dèbils econòmicament i per evitar l'especulació?

Sabem que aconseguir satisfer totes aquestes necessitats és demanar un miracle. I no coneixem que tu, Senyor Jesús, facis miracles d'aquesta naturalesa. Però també sabem que no les fas perquè nosaltres tenim facultats per resoldre aquests problemes.

I no coneixem que tu, Senyor Jesús, facis miracles d'aquesta naturalesa. Però també sabem que no les fas perquè nosaltres tenim facultats per resoldre aquests problemes.

Sí. I per això te volem donar gràcies. Gràcies perquè tenim arquitectes, empreses constructores i materials per fer habitatges. Gràcies perquè hi ha empreses grans i petites amb capacitat de crear llocs de feina, inclusivament llocs de feina que s'adaptin a les persones amb capacitats limitades. I també et donam gràcies perquè hi ha famílies de bona voluntat que són capaces d'acollir persones sense sostre.

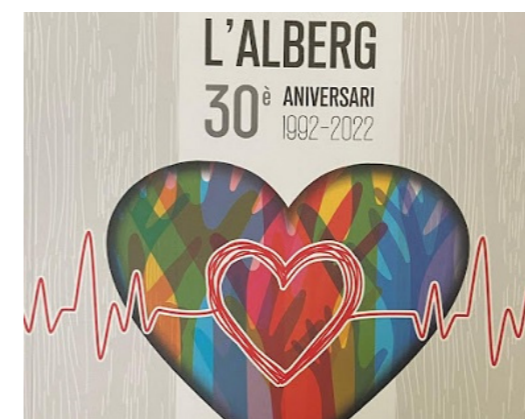
Per tot això, Senyor Jesús, -i tu ho saps- no te podem demanar el que ja tenim, perquè ja ens ho has donat tot. Però el que ens passa és el que diu sant Pau a la primera carta als Corintis: *“Encara que repartís tots els meus béns per a alimentar els pobres i lliurés el meu cos a les flames, si no tinc amor, no em serveix per a res.*

I això és el que ens passa a tots: que tot el que ens has donat no serveix per res perquè no estímem. I és que no hem après la teva ensenyança, tal com diu l'evangelista sant Joan: *“Us don un manament nou: que us estimeu els uns als altres tal com jo us he estimat. Així, doncs, estimeu-vos els uns als altres. Tothom coneixerà que sou deixebles meus per l'amor que us tindreu entre vosaltres”*

No ens manca res, Senyor. Només una cosa: l'amor entre nosaltres. El que necessitem, Senyor, és ser testimonis del teu amor.

José Leoncio García Mallada

***No ens manca res, Senyor.
Només una cosa:
l'amor entre nosaltres.
El que necessitem, Senyor,
és ser testimonis del teu amor.***

MEMÒRIES DE FILOSOFIA

1964/1967

Caminava sense presses, amb una cartera a la mà que movia amb parsimònia amunt i avall ran de la paret blanca al fons del pati dels teòlegs, mentre jo arribava a correuita, per no fer tard, al replà de l'escala a l'altra banda, just d'hora per entrar a classe. Arribava just de temps perquè el servei d'infermer m'entretenia adesiara després del berenar del matí. Vaig esser a temps d'entrar darrera ell i de tancar la porta. Pujà a la tarima i s'assegué mentre ens donava el bon dia, posà la cartera de pell esquinçada damunt la taula, en tragué alguns llibres que acarona mentre els obria, i ens comentà breument el títol, l'autor, l'editorial i una ressenya del contingut. El comentari era amable, calava com un bon pensament dins l'enteniment dels oients a aquella primera hora del matí. Llavors treia unes fulles escrites a mà i començava l'explicació que havia preparat i que no durava gaire. Poc temps li bastava per introduir el tema i encetar el diàleg entre aquells al·lotots ensotanats que tenia davant, que d'aquell home jove que els parlava no en sabien més que havia succeït a les classes de Sociologia el recordat don Bartomeu Quetgles, que era de Felanitx, com ell, que havia tornat, feia poc, d'estudiar de Roma, i comentaven que, essent vicari de Sant Francesc de Paula, un bon dia s'arromangà la sotana, agafà càvec i senalla i es posà a tapar els bassiots que feien intransitables els carrers del que en deien barri de Corea, a Ciutat. Aquells alumnes de tercer de Filosofia l'escoltaven i apreciaven el tarannà que emanava de la seva persona. L'escoltàvem i ell ens deixava parlar i enraonar fomentant una crítica sana dels més diversos temes sobre la vida humana que contempla la Sociologia i l'Ètica, alguns d'ells força controvertits, que ens va plantejar durant el curs. En Tomeu Bennàssar els exposava clarament, sense por, i els documentava amb la bibliografia adient: Els drets i les obligacions, el dret a la vida, la pena de mort, l'eutanàsia, l'esvort, la justícia social, el poder polític, la consciència pròpia... xacres de la humanitat com la guerra, la prostitució... Ens deixava parlar i escoltava, llavors exposava idees que queien com gotes d'aigua bona, ens deia la seva opinió, que no la imposava mai, era una expressió molt seva "fins a un cert punt podríem dir..." "però d'altra banda hem de tenir en compte..." Molts del temes tractats no permetien una solució definitiva, ho sabia, i sempre deixava la porta oberta. Com anècdotes, vos contaré que una vegada es presentà

a classe amb un diari del dia -aquells anys hi havia la guerra del Vietnam- i, sense més preàmbuls, ens llegí un titular que deia que havien mort soldats americans. I ens va fer la pregunta "què sentiü quan moren soldats americans?" No obtengué resposta ni l'esperà. Continué "la crònica també diu que han mort soldats del Vietcong". I ens mirà per uns moments: "sentiü el mateix quan maten soldats americans que quan maten soldats del Vietcong?" Llavors ens parlà de la vida, del dret a la vida que té tot ésser humà. Quedà clar. I la guerra? Més clar: Malignes totes. Quant a la justícia social, que tothom, sense distinció, tenguí accés a l'ensenyament, a un metge, a un bocí de pa, a una teulada, a un respecte... Un dia ens mostrà una publicació que enaltia els favors, com a beneficència, que practicava l'antiga "Sociedad General de Tranvías". Criticà, posant-hi mala cara, que cada plana acabàs amb un "Concedido: Caridad". Ell no parlava de caritat, justícia volia. Allò que més impacte causà de les seves lliçons i que tengué una forta repercussió en tot el Seminari, fou l'exposició i defensa a classe de la conducta de cada u segons la pròpia consciència, per aquelles saons en què l'obediència cega era pilar fonamental dins l'estructura eclesiàstica.

Vuitè, o tercer de Filosofia, culminava un cicle que havia començat a sisè, després d'Humanitats. D'aquells trenta tres nins que havíem ingressat a 1959 al Seminari, només n'arribàrem onze a la festa solemníssima de la Vestició el 18 d'octubre de 1964, encara que, entre tots, comptant els qui s'havien incorporat al llarg dels diferents cursos i els "balarrasas", fórem vint-i-nou els qui vestírem la sotana i la beca color de cel amb

Vestició 18 d'octubre de 1964

l'escut de les claus de Sant Pere i el "bonete" reglamentari. Tenc davant la promesa en llatí d'aquell dia... "Sic me Deus adjuvet et haec Sancta Dei Evangelia", i la foto dels nous vestits entorn de l'estàtua de Ramon Llull envoltats de seminaristes lluint el roquet blanc. Veig, entre els nous vestits, Joan Barceló Matas,

provinent dels pares de la Missió, que fou bon president dels Amics, Tomeu Rosselló, Miquel Jaume i Juan Moner que ja ens deixaren i alguns que venien amb la carrera feta, com en Pere Mascaró, que era mestre d'escola. Pau Seguí, Eduardo Covas, Alfredo Miralles, Lluç Riera, Gaspar Montserrat, Leandro Martiàñez foren il·lustres "balarrasas" que ja havien estat vestits amb anterioritat i que s'incorporaren al nostre curs de sisè. També se va afegir a primer de Filosofia, provinent del Seminari de Cuenca, un jovenet magre i espavilat, de nom Pedro Polo Fernández. Nascut a "Portalrubio de Guadamejud", era de parla castellana, però s'integrà ràpidament a la nostra llengua, fins al punt que, des del primer dia, no volgué que li parlàssim en castellà, cosa que ens oferíem a fer de gust, sinó que ens demanava que li parlàssim en mallorquí. Ben aviat ens entengué i en poc temps xerrà com noltros i passà a ser un mallorquí més que, d'altra banda, fou excel·lent

company i bon deportista. Era el porter de la selecció de futbol del curs i de Filosofia, duia ulleres, però no li feien falta quan jugava. S'estirava com un moix i feia unes aturades de meravella. Els seus pares havien quedat a viure a València, on anava a passar amb ells un temps de les vacances, però, després, tornava a l'illa perquè s'estimava més pasturar per Mallorca on hi havia fet els nous amics i s'hi trobava bé. Amb l'amic i condeixeble Toni Galmés feia cap a la possessió Son Macià. La mare d'en Toni, Madò Catalina, va ser per a ell una segona mare, com ha manifestat ell mateix en diverses ocasions.

Pedro Polo Fernández

Vaig començar primer de Filosofia amb la il·lusió del qui estrena un quadern nou, totes les planes en blanc, amb només quinze anys, encara que el fet de ser dels més joves no suposà, al llarg dels cursos, diferència respecte d'altres que me guanyaven en anys. Abans de la primera classe, don Joan Soler ens reuní per destacar-nos la importància de l'estudi durant aquells cursos que iniciàvem. Ens va dir que era fonamental per a la nostra formació tot allò que estudiàvem els tres anys de Filosofia, però que era més important, encara, aprendre a pensar pel nostre compte, a tenir criteri. L'estudi de la Filosofia, ens deia, vos ha d'ensenyar a pensar, vos heu d'obrir a la curiositat, demanar-vos el perquè de les coses. Dotat d'un front lluminós, Don Joan començà a obrir-me els ulls en aquells anys d'estudi quan el vaig sentir explicar el mètode científic, a la recerca de causes i proves per demostrar una teoria. Ens feu Cosmologia i Ontologia a setè, i Teodicea i Història de la Filosofia a vuitè, (1) magisteri que exercí mentre era superior del Seminari Major (2) preparant ensems la tesi doctoral sobre Julià Marías i compartint xerrades i cigarrets amb els seus alumnes i, sobretot, amb don Vicens Orvay de qui era molt amic.

Va ser don Joan qui me nomenà infermer just posar peus al Seminari Major. Ell va organitzar al Seminari el servici d'atenció sanitària, del qual, fins llavors, en tenia cura Sor Catalina, infermera titulada, a qui ajudava un seminarista. Ara teníem metge de Medicina General, don Gustavo Muñoz Pons, que exercia en Es Vivero, i dentista, don Jaume Garcías Vich, de Santa Maria del Camí, que venia un pic per setmana, el dimarts, a atendre els seminaristes, disposant a la infermeria d'una cadira de dentista. El primer curs de Filosofia vaig tenir *quarto* al mateix passadís que els meus condeixebles, però a segon curs ja estava instal·lat a una de les habitacions de la infermeria, situada a la cara nord de l'edifici, al segon pis, damunt les cuines, un espai que unia el passadís dels teòlegs amb els dormitoris del Seminari Menor, que utilitzaven alguns dels servidors de les cuines i de la neteja, com en Pep de ses monges i n'Àngel.(3) Una habitació servia com infermeria: Hi havia una llitera, una taula pintada de blanc, dues cadires, una repisa de marbre amb una casseroleta i un fogonet elèctric per bullir les xeringues, que s'impregnaven de la calç de l'aigua, i un prestatge ple de potets i capsetes de medicaments, molts d'ells

caducats. L'habitació veïnada era la consulta del dentista amb la cadira. Sor Catalina m'ensenyà a posar injeccions, a curar una ferida, a posar una bena, a mirar la febre... a tractar els malalts. Pel meu compte, me va ser útil l'estudi de l'anatomia del cos humà, a sisè, amb don Guillem Fiol, i un llibret de primers auxilis que m'arrambà en Tomeu Moll, infermer abans de mi. Jo era l'encarregat d'organitzar les visites del metge, de dir-li que vengués quan era necessari, i d'ordenar les assistències a la cadira del dentista. Si algú es feia mal practicant un esport o per una caiguda, l'acompanyava a la clínica del metge Llopis, al carrer "Jazmín", unes passes enllà sortint del recinte del Seminari. Per mals de cap de tipus psíquic o neurològic, els seminaristes afectats anaven a la consulta del doctor don "Rómulo Hevia", i, per problemes d'ulls, al doctor "Yarza". Un pic a la setmana, en Biel Ferrer, "balarrassa" de Lloret de Vista Alegre, que fou cuiner del celler Sa Premsa a la plaça dels Patins, anava a Palma, a la farmàcia Cano, a reposar els medicaments habituals i a comprar les medicines que havien receptat el metge i el dentista. En Biel procurava que no faltassin aspirines, optalidons, benes, pomada per les ferides, mercromina, esperit, aigua oxigenada, xeringues i agulles... En aquell temps eren aquests els remeis habituals, i una aspirina, un piramidon per la febre, una camamil·la o patates bullides amb una fulla de col i una truiteta o una cuixeta de pollastre obraven miracles.

Aquells anys de Filosofia vingueren a estudiar al Seminari de Mallorca dos seminaristes de Cuba, "Armando Álvarez" i "Arquímedes Ricardo", i tres negrets de Guinea Equatorial, antigament espanyola: "Eduardo Bakale", "Jesús Ndongó" i "Joaquín Koni". (4) A aquest, en Joaquín, li sortien a l'hivern unes sedes als peus que li dificultaven caminar, fins i tot li llagaven els dits i el feien sofrir molt. Record aquells dits que vaig tractar amb bondat untant-los d'Halibut un dia i un altre per tal que les ferides estiguessin, al manco, netes i cloguessin, cosa que el bon temps aconseguia. En Joaquín m'ho agràia amb un somriure, i me'n vaig adonar que se'n recordava d'aquelles cures pel cas alegre que me feia quan ens trobàvem, ja fora del seminari, per la barriada del Rafal on ell pernoctava i jo hi treballava.

Va ser, el d'infermer, un servici, a més d'en Tomeu Moll, també feren d'infermers en Pere Ramis Mut, en Jaume Rovira i, quan vaig deixar els estudis eclesiàstics, en Miquel Barceló, avui rector de S'Alqueria Blanca. M'hi vaig dedicar de gust tots els anys que vaig habitar al Seminari Major, des de primer de Filosofia fins a segon de Teologia en què vaig deixar. Duia la seva feina i pèrdua de temps d'estudi i d'esbarjo, principalment quan les temporades de la grip obligaven a fer llit a un considerable nombre d'estudiants. Anar a veure els malalts el dematí, després de la missa, i el capvespre, durant i després del "recreo" de l'horabaixa, alguns cops al migdia, repartir les menjades, comprovar la febre, bullir les xeringues i les agulles, posar les injeccions... M'ocupà més temps del que jo haguera volgut, però, interiorment, me satisfesia tenir cura dels malalts.

Un dia en Macià tocà a la porta de la infermeria. A penes vaig obrir, ja en va escometre "Pedro, aquest estiu hem de fer sa volta a Mallorca. En bicicleta." No va returar. "Ja ho he demanat a don Jaume i m'ha dit que sí, que hem d'anar a missa cada dia i hem de passar el rosari, però que hi podem anar". Don Jaume era el director espiritual dels filòsofs. Li dèiem "el patró". Serios, cult i afable, geniós de bon geni, va ser un bon pare per a mi dins aquella gran família del Seminari. Amb psicologia i coneixença dels joves que havia de guiar, continuà la sendera que don Vicenç Orvay, en el Seminari

Menor, obrí en la meva vida. Me donà la mà aquells anys procel·losos de l'adolescència, encaminà la meva sexualitat, posant-me sota l'aixoplug de la Mare Assumpta i fixant-me com a model i amic Crist, el dels Evangelis, que vaig llegir en llatí i vaig reflexionar pausadament, quasi a diari, verset a verset, el temps de la meditació del matí, quan alguns del meus condeixebles becaven. Volia que fos missioner i m'aconsellava que llegís vides de missioners, com Sant Francesc Xavier. Vaig tenir la sort de poder compartir amb ell algunes trobades dels Amics i d'acompanyar en Domingo Mateu a l'entrevista que li feu per aquesta revista abans que ens deixàs. Descansau en pau, bon patró. (5)

Vaig quedar sorprès de la proposta d'en Macià, perquè abans no m'havia dit res, però m'alegrà la iniciativa, més encara perquè venia d'un amic coral. "En som, Macià", li vaig dir, "i qui serem?" "Ho he dit a..." Aquell estiu de setè, segon de Filosofia, va ser per no oblidar. Dins la recta final dels exàmens de juny prepararem l'eixida. A mitjans de juliol, en Pedro Galache vengué, en bicicleta des de Vilafranca, a dormir a ca nostra, a Pòrtol. L'endemà dematí ens vérem, en el creuer del cementeri de Santa

P.J. Amengual - Ll. Ferragut - M. Jaume - P. Galache - M. Llabrés

Maria, en Macià, que venia de Sencelles, en Miquel Jaume, de Llubí, i en Llorenç Ferragut, de Lloseta. Les bicicletes no eren de corredor, eren les que hi havia per casa de cada u, la del pare o la del padrí, velles i despintades, encara útils. La més nova era la meva, una bicicleteta vermella que m'havia regalat el padrí Pere per la comunió. Equipats de capell i una flassada, dúiem sobrassada i formatge, pa, galetes i aigua, un poc de fruita. Investírem l'eixida pedalejant cap a Santa Maria i cap a Bunyola fins als peus del Coll de Sóller. Era amunt i de revolts tancats. L'esforç no era fàcil, però pujàrem, un tram colcant i un altre a peu, en Macià i jo aconseguírem arribar a dalt sense posar peu a terra. Llavors baixàrem el Coll. Quina felicitat! Revolts i més revolts, amb molt poc trànsit, embalats damunt aquelles fràgils muntures ens plantàrem a la plaça de Sóller on la façana de Gaudí ens donà la benvinguda. Encara en tenguérem poc i, tornant enrere, ens estiràrem fins a Deià, a nedar a Llucalcari i pegar una mossegada a l'ombra dels pins. Tornàrem a Sóller on ens esperava el nostre prefecte Toni Mas "Massac". Ens acollí a ca seva i ens va donar sopar, a bastament, i lloc per a dormir, després de passar per la parròquia a fer la visita preceptiva al Santíssim

i passar el rosari. El matí, ben prestat, després d'oír missa i berenar, encaràrem el Puig Major, més llarg, però no tan empinat com el Coll de Sóller. Al Pla de Cúber ens aturàrem per menjar qualche cosa i beure aigua fresca. Passàrem el Gorg Blau, continuant després fins a tocar la carretera que va a La Calobra. Mentre encara pujàvem, se va rompre la cadena de la bicicleta d'en Macià: "Bycicle is tired", els va dir, amb l'anglès que havíem

apprès de don Bernat Julià, a uns turistes que botaren del cotxe per ajudar-nos, encara que no hi pogueren fer res. "Thank you. Oh! It's spoiled, no tired, I'm sorry". I varen riure aquells turistes i nosaltres. Acabàrem de pujar a peu i des del Nuu de Sa Corbata ens amollàrem com fiblons muntanya avall. Arribàrem sencers, el capell volant i els cabell tirats per enrere, a la cala de la Calobra, en Macià, també, que davallà sense cadena. Allà a baix trobàrem eines i adobàrem la cadena per poder

continuar la volta. Passàrem les bicicletes a través del túnel i ens instal·làrem damunt els còdols blancs del torrent de Pareis. Com que no hi havia la gent que hi ha ara, la cala del torrent va ser tota per a nosaltres. Passàrem la resta del dia prenent el sol, nedant a la platgeta, enfilant-nos a les roques i pegant capficos. En Miquel Jaume era el més agosarat, era el qui s'enfilava més amunt per tirar-se cap per avall. L'aire net, l'aigua salada i transparent ens acarona, el sol ens tintava la pell, l'esperit alenava aquell aire net i agraià tanta bellesa i tant de goig amb la bona companyonia dels cinc amics que érem. Posta de sol, retuts de la jornada, ens retiràrem de la cala i estenguérem les flassades en el llit del torrent, damunt un turonet de còdols, al recer d'unes mates. Donàrem bon compte del recapte que dúiem i, ja fosca negra, cap dels qual va ser a temps de resar més d'una avemaria. Els còdols vius foren jaç suau sota la teulada d'estels que agombolaven els nostres cossos cansats, mentre els espadats vigilaven, tranquils, nostre son dins la fosca. De matinada, poc abans de les quatre, una guardeta de muls s'havien atracat on nosaltres dormíem i havien tocat diana amb els seus picarols. Era molt prest, però decidírem desmuntar el campament: les flassades i les bicicletes. Ens posàrem drets, ens espolsàrem els ulls, sortírem de la cala fosca negra, el cel estelat, la mar dormida, i iniciàrem la pujada, caminant en silenci

Toni Mas

muntanya amunt, bicicletes en mà, a les quatre de la matinada. Clarejava quan arribàrem a dalt. En Pedro Galache, el fotògraf de l'expedició, s'avançà al grupet i immortalitzà amb la seva càmera l'instant en què els altres quatre creuàvem feliços el Nuu de la Corbata. Només quedava anar fins a Lluc on ens esperava en Toni "Massac" amb una paella al foc. Muntàrem a les bicicletes i amb un estiradeta hi fórem. Anàrem a veure

la Mare de Déu, resàrem una salve i ens reunírem dins el pinar amb en Toni que ja tenia el foc fet i la paella damunt del fogó, amb tots els ingredients que ell havia preparat per calmar la gana d'aquells jovenets afamegats. Molt bo va ser, Toni, l'arrosset groc que ens feres de carn i gambes que ens restablí forces. Acomiadàrem en Toni, que havia de tornar a Sóller, i els cinc aventurers emprenguérem la tornada a casa. Davallàrem de Lluc, passàrem per Caimari i Selva fins a Inca. A la plaça del Bisbe Llompart ens acomiadàrem i cadascú partí cap al seu poble. En Macià i jo partírem plegats cap a Sencelles on ell quedà a ca seva, a can Pou, i jo vaig seguir cap a Pòrtol fins a arribar a can Quelet a darrera hora de l'horabaixa, quan el sol ja es ponía. Havien estat, només, tres dies i dues nits, un bocinet d'eternitat.

En Toni Mas "Massac" era el prefecte que tenguérem a setè. Havia entrat ja gran al Seminari i era fuster, de Sóller. Disponible i servicial, puc dir el mateix d'en Biel Gelabert "Fil", de Manacor, que va ser el prefecte de vuitè, i d'en Joan Mora, de Palma, que ho va ser de sisè. Els prefectes, a Filosofia, ja no eren el germà major, com en el Seminari Menor, eren amics que convivien amb nosaltres i amb qui sempre podíem comptar. No es mostraven autoritaris ni ens vigilaven, el diàleg i la bona disposició anaven davant. De tots tres en guard un record agradabilíssim. A en Joan Mora, que era mestre, li tocà encarrilar el canvi que suposava passar del Seminari Menor al Seminari Major. Era alegre, li agradava la bulla, riure i fer riure, tant és així que es desfressava de pallasso i actuava als actes del Seminari i també a fora, com un diumenge horabaixa, record, que ens dugué a les Germanetes dels pobres per entretenir juntament amb altres que cantaven i feien música, aquells vellets i velletes. Més enllà del bon humor i la gresca, es posava seriós i ens animava a crear una personalitat pròpia, cadascú la seva, amb responsabilitat i mantenint la disciplina ara que ningú ens guardava. Intentava transmetre'ns energia per l'estudi, la vida en comunitat i per seguir i imitar a Jesús, que ja no era el Bonjesús, sinó Crist, el jove, l'amic. Rompia, quan li era possible, la rutina monòtona del Seminari. Així, de la seva mà, ens desvetllàvem de nit per anar a resar davant el sagrari, a la capelleta de les monges, a l'estil de "les ultreies dels cursillistes" o partíem amb l'autobús a cap a Palma Nova, quan encara no havia entrat la primavera, a nedar a la platja amb una aigua gelada i llavors cada u tornar al seu aire, amb autobús o fent autoestop. En Joan va ser l'encarregat de donar-me la notícia de la mort del meu padrí a principis de curs, el mes d'octubre, amb paraules de serenor i d'esperança.

Aquell estiu de setè, quan tornàrem al Seminari per les convivències, ens trobàrem que en Miquel Jaume havia deixat. Era un bon amic i no ens havia dit res els dies que anàrem amb bicicleta per la Serra. En vaig sentir pena, d'en Miquel i d'altres que sortien del Seminari i abandonaven el curs. Més ho sentia quan era un dels qui havien entrat de nin, pels anys que havíem estat junts i ens havíem fet amics de debò. Quelcom s'esqueixava dins mi, havia de sargir l'ànima quan les deixades la clivellaven ara un, ara l'altra, avui en Joan, demà en Llorenç, un altre dia en Toni, en Tomeu... em quedava pesarós i reflexiu fins que tornava aixecar els ulls i, recolzat amb els altres, resava i tornava a caminar.

Amb en Macià ens havíem presentat aquell any als exàmens del Curs d'Hivern de Llengua Catalana que organitzava l'Obra Cultural Balear a l'Estudi General Lul·lià. Vàrem obtenir la qualificació d'excel·lent, amb la qual cosa poguérem ser considerats "de la ceba", com així es deien els qui estudiaven la nostra llengua, per allò de "mestre en gai saber" -el "saber" ens feia de la "ceba"- continuant la tradició

que havia iniciat un grup de seminaristes pioners de la mà de don Francesc de Borja Moll l'any 1963(6). L'Obra premiava els Excel·lents amb un viatge al Principat de Catalunya. Després de les convivències, a les darreries d'agost, ens trobàrem dins el vaixell de Barcelona els premiats el nom dels quals encara record: Joana Serra de Gaieta, Francesca Capdevila, Guillem Frontera, Paco Obrador Moratinos, Pep Lliteres, Macià Llabrés i Pere Amengual. Haureu vist que, d'aquest grupet, quatre érem seminaristes. Convisquérem uns dies de la mà de Josep Maria Llompart i el Sr. Fullana, secretari de l'Obra, visitant Barcelona, Montserrat, Vic, Ripoll, Poblet, Santes Creus... Un viatge molt profitós de coneixença de la nostra cultura, la nostra llengua, la terra nostra. Quan s'acabà el viatge pel Principat, en Macià i jo acomiadàrem els companys i pujàrem a un tren a l'estació del Nord i no baixàrem fins que fórem a València, on ens esperaven en Pedro Polo i en Tomeu Ripoll. Allà hi passàrem uns dies a can Pedro on el Sr. "Raymundo" i la Sra. "Agustina", els seus pares, ens tractaren com a fills. Passejàrem per València, vérem el camp de futbol de Mestalla, la Universitat... Una nit, aprofitant que érem fora de Mallorca, lluny de superiors i directors espirituals i ningú ens coneixia, decidírem passar pel *barrio xino*, i va ser això: passar, sense saber què vèiem, aviat aviat. Per mi va ser la primera vegada que me vaig endinsar per aquells carrerons. Recorreguérem El Saler, Cullera... fèiem autoestop, que aleshores estava de moda. Una de les vegades ens recollí un conductor que va resultar ésser capellà; quan li diguérem que érem del Seminari de Mallorca, se'n alegrà i ens dugué a voltar per la costa abans de dur-nos al destí que li havien demanat.

Tornàrem al Seminari i férem tercer de Filosofia. D'aquells mestres que em feren llum, obriren finestres i dugueren aire nou a la meva existència només queden en Tomeu Bennàssar i en Llorenç Tous. Tots partiren, i també partiren alguns dels amics. Roman dins mi el que m'ensenyaren, que m'ha sostingut tota la vida, i el que vaig viure amb els amics i encara tenc el temps de compartir. Sent encara com es tanca la porta de l'aula i fineixen tres anys, potser els més feliços de la meva existència.

Pere J. Amengual Bestard

Melbourne. Setmana de Pasqua // Pòrtol. 30 de maig 2023

- (1) Jaume Oliver Jaume publicà un excel·lent estudi sobre "Els estudis de Filosofia al Seminari de Mallorca (1958/1961)" a Modèlics i modelicons. núm. 37.
- (2) A don Joan no el tenguérem de superior els tres anys. A vuitè el substiuí el Sr. Soler, don Baltasar, el superior que ja havíem tengut al Seminari Menor, per una decisió errònia de la superioritat que ningú no entengué.
- (3) Pere J. Amengual. "Memòries del Seminari. Un conte dels Reis." Modèlics Amics del Seminari. núm. 52.
- (4) Joan Martorell. "Entrevista". Antorcha. núm. 33. Dic.1966. I Antorcha. núm. 22. De nuestra agenda. Dic.1963.
- (5) Domingo Mateu. "Entrevista a Don Jaume Cabrer". Modèlics i modelicons, núm.47.
- (6) Jaume Sancho. "La Ceba". Dels nostres arxius. Modèlics i modelicons. núm. 5. (Extret de F. de Borja Moll. Els altres quaranta anys. Ed. Moll. Palma 1975)

MOVIMENT ESCOLTA
I GUIATGE DE MALLORCA

Agrupaments Jaume I i Verge de Lluc: 60è aniversari (1963-2023)

Cecili Buele Ramis, març de 2023

Dia 25 de març de 2023, el Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca està d'enhorabona. Celebra el 60è aniversari dels Agrupaments Jaume I i Verge de Lluc, a la parròquia de l'Encarnació, a Ciutat.

Tres anys abans de la benedicció i col·locació de la primera pedra del temple parroquial, amb una missa a la plaça Fleming, celebrada pel bisbe de Mallorca Mons. Rafael Álvarez Lara el 6 de juny de 1966, s'hi inicia la labor educativa de l'Escoltisme i el Guiatge. Gràcies a la bona acollida que li dispensa qui n'és el rector i fundador, mossèn Antoni Roig.

El fet d'implantar-se els anys immediats al Concili Vaticà II, sens dubte, marca profundament la vida d'un moviment educatiu juvenil com aquest, lligat a la diòcesi mallorquina, un dels pocs que roman actiu, tot i les traves que imposa la dictadura del general Franco, fins al punt que tots dos agrupaments de l'Encarnació arriben a comptar l'any 1965 amb més de 200 integrants.

Fa 54 anys, que m'hi embranc a les totes, com a consiliari de l'Agrupament Verge de Lluc. No puc deixar passar l'avinentsa sense dir-hi, públicament, la meua. Sobretot ara que, pel que sembla, no disposam de gaires referents fidedignes que ens assenyalin camins a seguir, orientats cap a un futur millor per a la gent jove.

M'he de referir, sens dubte, a la labor ingent que durant bona part d'aquests primers 60 anys d'Escoltisme i Guiatge a la parròquia de l'Encarnació hi despleguen els bons amics Josep M. Magrinyà -cap de l'Agrupament Jaume I- i Paquita Bosch -cap de l'Agrupament Verge de Lluc.

No puc oblidar els contactes primers amb l'equip de caps de l'Agrupament Verge de Lluc, reunit al domicili particular dels Magrinyà-Bosch, que m'ajuden a iniciar-me com a consiliari escolta.

Guard un record molt especial de na Paquita Bosch, na Tonina Canyelles (organitzadora del primer Aplec de Daines, per a nines de 8 a 12 anys, i, successivament, cap de totes les unitats i cap de Ruta), na Teresa Gené, na Ta, mossèn Guillem Miralles, el "Tio Guillem"...

Qui en coneix de prop l'aportació humanística sobre generacions i més generacions d'escoltes i de guies, l'ha de valorar com a ingent i difícilment superable. Tant pel treball educatiu adreçat directament a caps i responsables d'unitats escoltes i guies, com per la implicació personal intensa en la formació i educació escolta d'infants, adolescents, joves i adults que participen a les trobades setmanals que, de bon principi, es fan al seu mateix domicili particular...

Gràcies a la invitació de qui s'hi exerceix com a consiliari escolta, el bon amic Andreu Obrador, l'any 1969 tenc ocasió d'estrenar-m'hi, recent ordenat capellà l'any anterior. Per a mi, aleshores m'és una veritable descoberta de tot un món nou. Estudiant al Seminari Diocesà de Mallorca, no en sé gairebé res, del moviment educatiu fundat per Sir Robert Stephenson Smyth Lord Baden-Powell, 1r Baró Baden-Powell (22 de febrer de 1857 a Londres - 8 de gener de 1941 a Nyeri, Kenya), conegut també com B-P o Lord Baden-Powell.

Amb metodologia pròpia, basada en la pedagogia activa, el contacte directe amb la natura, la feina en equip, la promesa i la llei escolta, la responsabilitat individual i col·lectiva, l'esperit de servei, l'amor al país, l'amor a la llengua pròpia, l'amor a

la humanitat, l'amor a Déu... el Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca que despleguen els Agrupaments Jaume I i Verge de Lluc, a l'Encarnació, és referent emblemàtic d'un sector ampli de la infància, adolescència i joventut de Ciutat.

Els inicis no estan exempts d'obstacles i dificultats, en voler crear la primera unitat escolta, una quinzena d'al·lots amb fulard color verd amb vora beix l'any 1963 (com esmenta na Paquita Magrinyà a L'Encarnació 1962-1996, pàg. 22). La persistent constància d'al·lots com Jaume Muntaner, Bernat Homar, Pere Bosch o Víctor Cuadrado, fa que es mantinguin els locals sempre a punt per a continuar-ne les activitats, amb un estol de Llobatons i una Secció, que esdevenen el nucli a partir del qual creix l'Escoltisme a partir de 1965.

El nomenament de mossèn Bartomeu Suau, el "Tio Tolo", com a vicari de l'Encarnació i el seu interès per l'escoltisme fa que li arribi el suport i l'impuls decisiu. S'hi canvien els colors del fulard: dues meitats, dos triangles sense vora, un blau (Mare de Déu de Lluc) unit a un altre vermell (quatre barres del Conqueridor).

Més o manco per les mateixes calendes -uns dos anys després de l'inici del Moviment Escolta masculí- s'hi estructura un Esplet de tres Garbes, per a al·lots de 12 a 15 anys, del Guiatge. Amb Margalida Tomàs, Antònia Cañellas, Joana M. Castelló, Neus Pujol, Germana Ripoll... s'hi proposa per a l'Agrupament femení el nom de Verge de Lluc, amb el mateix fulard que els al·lots (23 de gener de 1965).

El mateix any, n'Eladi Homs, comissari general de l'Escoltisme, a proposta de mossèn Bartomeu Suau, demana a Josep M. Magrinyà que accepti coordinar les unitats que s'apleguen a la parròquia. El mes d'abril de 1965 és nomenat cap de l'Agrupament Jaume I. Una mesada després, na Paquita Bosch, muller d'en J. M. Magrinyà, és nomenada cap de l'Agrupament Verge de Lluc per la comissària del Guiatge, na Maria Ferret Español...

Més que fixar-me en la història d'aquests dos agrupaments, m'interessa remarcar-ne alguns aspectes que valor com a molt positius.

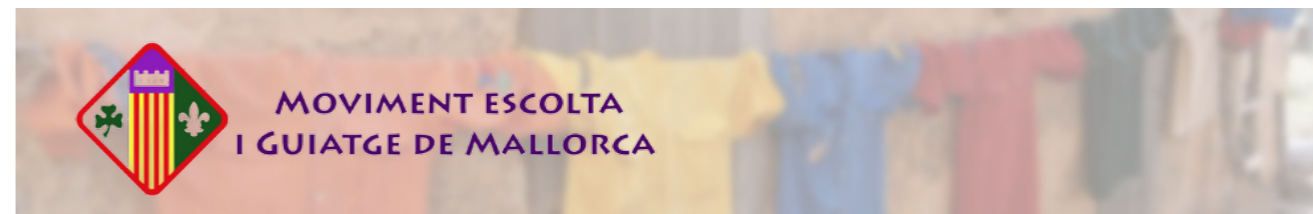
Part significativa en la història viva de la parròquia de l'Encarnació, tots dos agrupaments contribueixen a fer-ne una comunitat cristiana activa, amb una pastoral renovada, oberta al diàleg amb el món, i amb unes celebracions litúrgiques força participades i engrescadores.

S'hi afavoreix la participació activa i responsable de gent laica a totes les etapes educatives, no solament pel que fa a l'educació en la fe cristiana, sinó també pel compromís personal i col·lectiu amb els problemes de la societat mallorquina.

Consider que, entre moltes d'altres, una de les aportacions més enriquidores que fan tots dos agrupaments és la introducció de la coeducació a Mallorca. Atents als signes del temps, amb la participació del vicari i consiliari mossèn Guillem Miralles, na Tonina Canyelles emprèn la gestació i el funcionament de les unitats coeducatives de Busquerets (1972), les primeres que plantegen amb rigor l'actitud col·lectiva que implica la coeducació d'homes i dones.

Durant aquests seixanta anys de presència activa del Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca a l'Encarnació, milers d'infants, joves i adults han passat pels agrupaments Jaume I i Verge de Lluc. N'han deixat alguna empremta i, també, n'han rebut l'engrescadora convidada a deixar aquest món una mica millor d'així com l'hem trobat en naixer.

Tant de bo que durant els 60 anys venidors, continuïn escampant-se entre la gent jove de Mallorca els valors humanístics que proposa aquest moviment educatiu: fer persones lliures i solidàries, crítiques i responsables, austeres i respectuoses amb el medi ambient, cultes i engrescades en la tasca de construir un país on la democràcia vera en sigui nord i guia.

FESTA DE L'ENCARNACIÓ 25 DE MARÇ DE 2023

60È ANIVERSARI DE L'ESCOLTISME A LA PARRÒQUIA

Bartomeu Suau Mayol

Avui, 25 de març, que cada any a la parròquia celebrem com a festa de l'Encarnació del Fill de Déu en les entranyes de Maria, s'esdevé fer festa gran pel 60è aniversari dels Agrupaments escoltes Jaume I i Verge de Lluc a la nostra parròquia. Un programa ben atapat d'actes festosos omple la jornada d'avui.

Un dels moments festius de la jornada és el que ara vivim, la Celebració de l'Eucaristia, paraula que vol dir precisament «acció de gràcies». Ja és just i necessari saber donar gràcies per petits detalls o per petits regals. Ara imaginau-vos el bagatge de vivències, de tanta gent, al llarg de 60 anys! Mereixen un «GRACIES» com una catedral.

Totes les coses tenen un començament i els començaments a vegades coincideixen: el de la parròquia, el de l'Escoltisme i el de la meva vida de capellà acabat d'ordenar i destinat a ser vicari d'aquí, a l'Encarnació

Era l'antiga sala de festes Olympia. ¿Ho recordau els majors? Aquí on som ara, era un gran pati descobert de la Sala Olympia, amb molts de quartets i racons. Lloc de trobada de molt de jovent, festes, «SCALA EN HIFI», etc. Record mol bé que em vaig topar amb uns al·lots, entre 13 i 15 anys, molt il·lusionats per l'Escoltisme, perquè a l'estiu del 1963, el jove escolta anomenat Josep Triay, provinent d'un altre Agrupament, havia iniciat a la parròquia la primera temptativa per a la constitució d'una unitat escolta: Una «SECCIÓ», es deia aleshores. Vaig pensar que jo també me podia enganxar al tren d'aquella il·lusió d'uns al·lots i m'hi vaig interessar.

Cercàrem els primers caps d'Agrupament: En Josep Mª Magrinyà i la seva esposa Paquita Bosch. Anàrem fent camí i assistírem per primera vegada al Camp Sant Jordi, això sí, com a Agrupament en observació, convidats a mirar molt, a aprendre i a fer poc.

I vingué el primer campament d'estiu, a Ses Covetes de Campos, l'any 1965. Anades i vingudes amb moto vespa. Traginades de material i de persones, des de Campos, amb tractor i remolc. Moscards a balquena. I una notícia bastant agradable per als al·lots. Allà prop, darrera una muntanyola i havia un altre campament escolta, d'al·lotes guies (en aquells temps els Agrupaments eren masculins o femenins). A dalt de la muntanyola vàrem muntar un altar i ja podeu imaginar que les celebracions que fèiem conjuntament al·lots i al·lotes es prenién amb molt d'interès,

Unes de les primeres promeses es va fer a una sortida parroquial a Orient. Érem una gentada.

El febrer de 1966 vaig partir cap a Burundi. Prengué el relleu de consiliari un gran home: En Guillem Miralles. Som aquí, gràcies a Déu.

L'Agrupament creixia al ritme de la Parròquia. L'esbucada de l'Olympia per a construir el nou temple, feu que els locals dels Agrupaments Jaume I, masculí, i Verge de Lluc, femení, passassin a una planta baixa del carrer Julià Àlvarez, de la família Magrinyà Bosch, caps d'Agrupament, tresorers i consiliaris ...

S'aixecà el temple parroquial i amb la valuosa participació dels pares es varen construir a la terrassa, els locals actuals, l'any 1971.

Però com que el més important no són les dates històriques ni les parets, sinó les persones i l'esperit escolta, que tots plegats hem volgut i volem viure, ara prendrem un altre camí, per a mi el més important.

Des d'aquelles primeres promeses, quantes sortides i quantes promeses...

¡Quants d'al·lots i al·lotes, petits i grans, caps d'Unitat i caps d'Agrupament, tresorers i consiliaris al llarg d'aquest camí recorregut...60 anys!

Parròquia de l'Encarnació

¡Quants de llocs de la nostra Mallorca, per planes, boscos i muntanyes, han estat trepitjats per les "xiruques" i les botes dels nostres escoltes; llocs que han estat testimonis magnífics i silenciosos d'esforços, de caminades, de "promeses" (des del "Tant com puc" dels llops i daines, fins al compromís més madur dels Pioners, Caravel·les i Ruta), de focs de camp, de vetllades a vegades nombroses i animades per la participació de tot l'Agrupament, a vegades més íntimes, on hem descobert l'etern atractiu del foc, el profund parlar del silenci, la remor de la mar; vetllades que ens han ofert, potser, la primera comunicació seriosa

amb l'amic, o la primera atracció afectiva amb l'al·lot o al·lota; on hem sentit i refermat l'amistat de l'Equip de Caps o del Clan; on hem cantat tantes cançons que expressaven els nostres sentiments i el nostre estil escolta: "Oh, a dins el campament..."

"Si em dones la mà jo et vetllaré el son
blau i vermell quan el sol es pon..."
"Sobre els cims imponents..."
"En estol, companys alcem el vol..."

Aquesta terra "nostra" s'ha deixat trepitjar, ens ha servit de marc, se'ns ha fet conèixer i nosaltres l'hem descoberta i la coneixem i l'estimam...

Els nostres Agrupaments compleixen 60 anys i si ara poguéssim ajuntar tot el que cada un de nosaltres ha rebut i ha donat, en l'Escoltisme, tendríem, tenim, una xarxa meravellosa, un teixit de relacions, d'amistats, de projectes en comú, de descobertes, d'il·lusions compartides, de serveis que ens han fet créixer, sortides, jocs, campaments, intencions, celebracions, Matines, planificacions, revisions, equips, colles, clans...

I tot això no per fer qualque cosa, no per omplir el temps o entretenir uns al·lots, sinó per ajudar-los a créixer com a persones i com a cristians.

Això és el que ha pretès l'Escoltisme en aquest llarg camí de 60 anys, camí que no acaba avui ni aquí, sinó que enceta altres 60 anys: Ha pretès:

- * Fer-nos caminar i créixer sense imposicions.
- * Oferir-nos espais de llibertat perquè puguem prendre decisions ben personals i responsables.
- * Fer que aprenguem a ser útils i eficaços per a millor servir
- * Ésser homes i dones pacífics i pacificadors dins un món armamentista i violent.
- * Convidar-nos a viure en una certa austeritat, per alliberar-nos de la temptació fàcil del consumisme.
- * Ajudar-nos a destriar i optar pels autèntics valors de la persona.
- * L'Escoltisme ha estat per a nosaltres una escola de diàleg. Això duu a escoltar, a rebre dels altres. Aquesta obertura predisposa la persona perquè pugui encetar també el diàleg amb Déu, pel camí de la fe.
- * L'experiència de vida en equip, ens facilita la descoberta de l'Església com a comunitat de seguidors de Jesús.
- * L'esperit de servei, tan propi de l'estil escolta, ens acostava molt a Jesús, que no va venir a ser servit sinó a servir.

Vos imaginau que avui poguéssim conèixer els fruits que la proposta escolta, abans esmentada, ha donat a tants i tantes persones, petits i grans que hem passat o que actualment viu l'Escoltisme?. Un petit ramell, com a mostra:

«Vaig començar a l'escoltisme i a Magisteri al mateix temps. L'escoltisme va suplir amb escreix les mancances dels estudis de Magisteri, amb les Formacions de Caps, els Camps Escola Informació i els Camps escola Preparació. Els tres eixos de l'Escoltisme: EDUCACIÓ, FE i PAÍS han estat presents en la meua vida, han

marcat la meva tasca laboral. La Promesa i posteriorment l'Investiment em feren tenir present que havia de fer tot el possible per ajudar; a tota hora, a l'altra gent, deixar el món millor de com l'he trobat, no esperar cap avantatge material com a recompensa d'una bona acció.»

«El meu pas per l'escoltisme m'ha aportat moltes coses, perquè és una ESCOLA DE VIDA. Vaig constatar que els escoltes eren alegres i vitals, i jo volia formar part d'aquest grup que reia, cantava i gaudia de la germanor escolta. Vaig comprovar que els escoltes han de ser oberts, crítics i actius; que volen transformar la societat per a millorar-la, amb esperit de servei i amb ganes de créixer com a persones. El món de l'escoltisme tampoc és perfecte, hem de ser realistes. Tots tenim virtuts i defectes i amb això jugam. Però el segell de l'Escoltisme es nota en la gent que hi ha passat. Dins l'escoltisme he crescut com a persona, com a dona, com a mare i com esposa.»

Com veim, és bo que avui, tots plegats, donem gràcies. Els Agrupaments donam gràcies a la Parròquia de l'Encarnació, que ens ha acollit i ens ha ofert espais i suport per poder dur endavant una tasca tan engrescadora, com és per a nosaltres l'Escoltisme. I la Parròquia se sent satisfeta de poder oferir als qui s'acosten a ella, entre molts d'altres serveis més pròpiament sacramentals i celebratius, aquest moviment educatiu que es l'Escoltisme, tan vàlid per al creixement humà i cristià dels nostres al·lots. Som globalment un Moviment d'inspiració cristiana. ¡No renunciem a ésser-ho de nom! ¡No descuidem d'ésser-ho de fet!

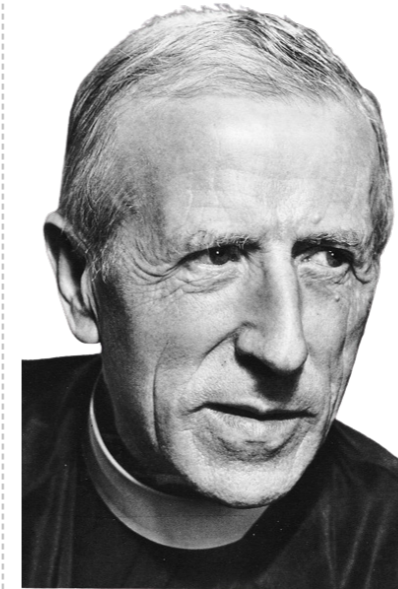
Uns i altres, tots plegats, continuem donant gràcies a Déu.

Missa sobre el món

Gabriel Amengual

Enguany es compleixen 100 anys (1923-2023) d'aquest meravellós escrit del Pare Pierre Teilhard de Chardin SJ (1881-1955). No és un centenari d'un fet que hagi revolucionat el món, però sí un fet agradable de memorar i de fer present, perquè ens pot ser profitós, un fet que ens obri a dimensions (gairebé noves) de la fe i als horitzons de la ciència.

Teilhard de Chardin

El 1922 Teilhard havia defensat la seva tesi en geologia a París i com a primer destí fou enviat a la Xina, El 1er d'abril de 1923 s'embarcà a Marsella amb destinació a la Xina, on els jesuïtes acabaven d'obrir un centre d'estudis a Tientsin. Xina fou per a Teilhard la trobada amb un món nou, amb la ciència i els científics i el país que tantes descobertes li brindaria, tant en ciència com en la construcció del seu propi univers intel·lectual.

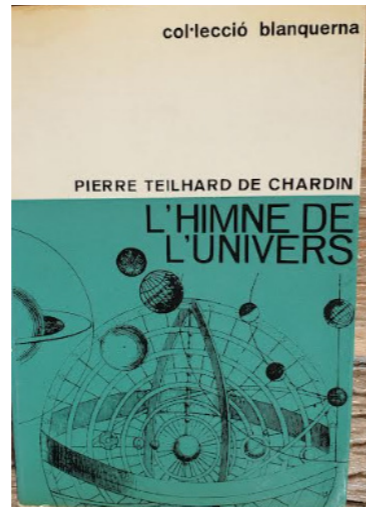
El 6 d'agost de 1923, festa de la Transfiguració del Senyor, festa a la que Teilhard tenia una especial devoció, es trobava en el desert xinès de Ordos, a l'oest de Pekín, a prop de la frontera amb Mongòlia, en una expedició científica, sense possibilitat de celebrar la missa. Com que no disposava de les condicions necessàries per celebrar la missa, feu la bella meditació sobre el misteri de l'Eucaristia que porta aquest títol. "Ja que, una vegada més, Senyor, [...] no tenc ni pa ni vi ni altar, m'elevaré per damunt dels símbols fins la pura majestat del real i t'oferiré, jo que soc sacerdot, sobre l'altar de la terra sencera, el treball i la pena del món." Amb aquestes paraules comença l'escrit.

En ell comencen a despuntar algunes de les seves genials intuïcions místico-teològiques. En les reflexions que, després d'aquesta "comunió espiritual", una espècie de celebració no sacramental sinó espiritual, posà per escrit, emergeix ja la seva visió de l'univers –encara no desplegada, es trobava en els inicis- que és en ella mateixa una "missa sobre el món". Ja el títol apunta a una espècie d'universalització del misteri eucarístic, pel qual no sols uns petits materials, el pa i el vi, es converteixen en el Cos i la Sang de Crist, sinó que l'univers sencer d'alguna manera participa d'aquest mateix procés de transformació, de cristificació. Distingeix molt bé la transsubstanciació pròpiament dita, que afecta exclusivament al pa i al vi, però la seva irradiació va més enllà, es donen unes "prolongacions" o extensions d'aquesta transformació, que arriben a l'univers sencer.

Es pot dir que el tema de l'escrit és la irradiació de la presència eucarística en l'univers, un tema que portava molt al cor. Un any després, a l'escrit *Mon univers*¹ afirmarà: “Per tal d’interpretar dignament el lloc fonamental que l’Eucaristia ocupa en l’economia del món [...], penso que és necessari reservar un gran lloc, en el pensament i l’oració cristiana, a les dimensions reals i físiques de la presència eucarística”. L’Eucaristia és per a ell sobretot presència corporal, material, transformadora de tot l’univers. Per explicar-ho emprà aquesta semblança: “De la mateixa manera que el “nostre cos” amb raó l’anomenem el centre local de la nostra irradiació espiritual [...], s’ha de dir que el cos inicial, el cos primari de Crist, està limitat a les espècies del pa i del vi. Però l’Hòstia és semblant a una foganya encesa des d’on irradia i es propaga la seva flama”.

La Missa sobre el Món no era un text improvisat ni nou del tot. Teilhard havia redactat una primera versió, titulada *Le Prêtre* (El Prevere), el juliol de 1918, en el bosc de Laigue, quan participava en la primera Guerra Mundial com a personal sanitari fent de camiller. En aquesta època, com li ocorrerà més tard amb «La Missa», s’havia vist forçat a oferir una Missa espiritual no tenint res més que oferir: «Ja que avui no tinc, Senyor, jo que som el vostre Sacerdot, ni pa, ni vi, ni altar, vull estendre les meves mans sobre la totalitat de l’Univers, i prendre la seva immensitat com a matèria del meu sacrifici...». Ambdós textos sorgeixen de situacions similars i són molt semblants. Ambdós volen posar de manifest l’extensió de l’Eucaristia, la irradiació de la Presència Eucarística en l’univers.

Teilhard tracta del significat còsmic de la Missa, parlant de les “extensions de l’Eucaristia”. Ho explica afirmant que l’hòstia de pa és com el nucli d’una “altra hòstia infinitament més gran, que no és altra cosa que l’univers sencer. [...] Així quan pronunciant la fórmula: ‘Hoc est corpus meum’, ‘hoc’ s’està referint ‘primerament’ al pa. Però, ‘secundàriament’, en un segon temps a la natura, la matèria del sagrament és el Món mateix, en el qual s’expandeix, per perfeccionar-lo, la presència sobrehumana del Crist universal. El Món és l’Hòstia definitiva i real en la qual Crist descendeix poc a poc fins la consumació dels temps”.

La Missa sobre el Món de Pierre Teilhard de Chardin és un text clàssic per conèixer el pensament del geòleg i místic jesuïta francès. És un petit gran joiell, una perla, tant pel seu contingut místic, eucarístic, com per a comprendre la visió teilhardiana de l’univers. És de lectura senzilla, el seu vocabulari no és científic, sinó espiritual. La seva visió evolutiva de l’univers com un procés d’espiritualització i cristificació o eucarització recorda aquelles afirmacions paulines de Rom 8, 18-25 i 1Cor 15, 22-28: “[...] així també per Crist tots tornaran a la vida. [...] Quan lliurarà el Regne a Déu Pare [...] El darrer enemic destituït serà la mort. [...] Així, doncs, quan tot li haurà estat sotmès, també el mateix Fill se sotmetrà al qui li ha sotmès totes les coses, per tal que Déu sigui tot en tots”.

Tant la seva visió evolucionista de l’univers com la interpretació cristològica i la visió de l’Eucaristia gairebé no tenen antecedents en la tradició cristiana; són una apor-

1 *Mi universo, Obras*, vol. IX: *Ciencia y Cristo* (1920-1955). Taurus, Madrid, 1968, pp. 59-107.

tació molt original de Teilhard. En un principi la visió teilhardiana trobà objectors en l’Església, actualment és ja molt compresa i acceptada, i no sols la visió evolucionista, sinó també en concret la seva comprensió de l’Eucaristia, que exposa en aquest escrit. Recordem simplement alguns exemples.

El 1995, quan el papa Joan Pau II celebrava les Noces d’Or de la seva ordenació, va escriure *Do i Misteri*. En aquest llibre emprà un text de *La Missa* de Teilhard per expressar allò que aquesta significava per a ell: «L’Eucaristia es realitza també per oferir “sobre l’altar de la terra sencera el treball i el sofriment del món”, segons una bella expressió de Teilhard de Chardin».² Joan Pau II devia apreciar força aquesta visió teilhardiana de l’Eucaristia, perquè la recorda fins i tot en un text no privat, sinó oficial, com és l’encíclica *Ecclesia de Eucharistia* (abril de 2003). En aquest escrit el Papa utilitza una altra imatge de Teilhard per afirmar que cada missa té un «caràcter universal i, per dir-ho així, còsmic. ¡Sí, còsmic! Perquè també quan se celebra sobre el petit altar d’una església en el camp, l’Eucaristia se celebra, en cert sentit, sobre l’altar del món».³

El cardenal Ratzinger, en un escrit sobre la litúrgia *L’esperit de la litúrgia. Una introducció*, repeteix també pensaments teilhardians expressats a *La Missa*. Parlant precisament de la finalitat de la litúrgia i de la creació, que no és altra que la seva divinització, resumeix el missatge de Teilhard. Així afirma: “Sobre el rerefons de la cosmovisió evolucionista moderna, Pierre Teilhard de Chardin, per exemple, va descriure el cosmos com un procés ascendent, com un camí de reunificació. Partint del més senzill, aquest camí conduiria fins a unitats cada vegada majors i més complexes, en les quals la diversitat no quedaria anul·lada, sinó que es fusionaria en una síntesi creixent, fins arribar a la noosfera, en la qual l’esperit i el seu enteniment ho abraçarien tot, fonent-se en una mena d’organisme vivent. Partint de les cartes als Efeesos i als Colosencs, Teilhard contempla Crist com aquesta energia que fa avançar cap a la noosfera, i que, finalment, ho abraça tot en la seva ‘plenitud’. A partir d’aquí, Teilhard pogué reinterpretar a la seva manera el culte cristià d’una manera nova; per a ell, l’hòstia transsubstanciada és

l’anticipació de la transformació de la matèria i de la seva divinització en la ‘plenitud’ cristològica. L’Eucaristia marca per a ell, d’alguna manera, el sentit del moviment còsmic, anticipa la meta i, amb això, alhora l’apropa”.⁴

La missa sobre el món és un escrit breu, d’una desena de fulls, editat en diversos reculls d’escrits de Teilhard i també per separat. Fàcilment es pot trobar a internet. Qui estigui interessat en aprofundir un poc més, fa poc s’ha publicat aquest estudi: Thomas M. KING, *La Missa de Teilhard. Una aproximació a «La Missa sobre el Mundo»*. Santander: Sal Terrae, 2022 (231 p.).

2 JUAN PABLO II, *Don y Misterio*, Barcelona: Plaza & Janes 1997, p. 72.

3 *Ecclesia de Eucharistia*, núm. 8.

4 RATZINGER, Joseph, *Teología de la liturgia*, a: *Obras completas*, vol. XI. Madrid: BAC 2012, p. 16.

Sentir o escoltar?

Toni Bennasar Cirer

Per a molta gent aquestes dues capacitats, la de sentir i la d'escoltar són si no idèntiques sí molt similars, quan la veritat és que són molt diferents.

Sentir és una capacitat que correspon a una funció fisiològica per poder captar els sons externs i es dona sempre que els conductes auditius funcionin adequadament, funció que amb l'edat es deteriora progressivament.

Escoltar, en canvi, és una actitud lliure que no depèn exclusivament dels canals auditius encara que són normalment necessaris.

Aquesta actitud es relaciona amb la capacitat d'obertura de la persona i aquesta obertura no és una capacitat voluntarista sinó que exigeix una disposició treballada.

Suposa un alt descentrament personal. Em referesc a un procés que et du des de l'interès únic per tu mateix i les teves coses fins a centrar-te en els altres i en la realitat que t'envolta la qual amb les seves barreres i exigències et va situant i realitzant-te.

Ser un procés significa que té molt de graus i que no sempre és creixent perquè es dona el fet que entre les persones que viuen aquest procés d'obertura, quan arriben les dificultats que exigeixen valentia i capacitat de risc, poden paraitzar-lo i fins i tot fer donar passes enrere.

Escoltar no és gens fàcil perquè les paraules que t'arriben just són una part del que reps d'aquella persona que et parla. També t'arriba el to, el ritme, les pauses i altres coses que contextualitzen el missatge rebut. (Per això un sord, malgrat no sentís les paraules també podria escoltar).

Hi ha psicoterapeutes de prestigi que defensen que les paraules són només una part del missatge i amb cap cas la més important perquè sovint les paraules poden ocultar-lo. Record haver llegit un cas d'una dona que, mentre deia al psicòleg que ja tenia superada la separació del seu espòs, li queien llàgrimes dels ulls i ho deia amb un to que evidenciava tot el contrari del que estava dient.

Hi ha dues coses que dificulten l'escolta: l'egoisme i l'egocentrisme. (Molta gent no distingeix entre aquestes dues postures i la diferència és abismal).

L'egoisme és una tendència a sobrevalorar allò propi i menysvalorar allò aliè. Tots som un poc egoistes i això és ben normal. Però el que és important és que en el transcurs de la vida es vagi obrint un procés d'obertura cap a la realitat i als altres. A mida que es va obrint et situes dins el conjunt i la teva mirada deixa progressivament d'estar dirigida exclusivament als teus interessos.

L'egocentrisme, en canvi, és una malaltia. Suposa un trencament del procés d'obertura per qualche circumstància que ho ha impedit. No cal dir que aquesta fractura sol ser inconscient. És gent que en un cert moment patiren i feren la decisió de tancar-se per no patir més.

Posaré un exemple ben clarificador d'aquest trastorn. Un senyor visita un company seu que està malalt. Estant amb el malat el visitant li parla dels propis èxits per espai de més d'una hora. Passada aquesta hora, el visitant, mogut per una certa condescendència, diu: "Ja n'hi ha prou de parlar de mi. Ara hem de parlar de tu. Què tal, ja has llegit el meu llibre?. Què t'ha semblat?" És ben evident que aquest visitant té les finestres tan tancades que ni quan pretén guaitar no ho pot fer. És un presoner d'ell mateix.

La capacitat d'escoltar és una magnífica qualitat que per desgràcia és ben escassa actualment però altament curativa i compensadora. Sempre he recordat un cas succeït ja fa molt d'anys: una dona parlava amb mi dels seus problemes i arribada l' hora d'anar-se'n em diu: "Gràcies, m'has ajudat molt". Vaig quedar sorprès perquè jo no havia dit res, només havia intentat escoltar i ella s'havia sentit escoltada. Aquell dia vaig comprendre que no calia parlar molt. N'hi havia prou amb escoltar.

Tots necessitam que ens escoltin. Quan pots d'exterioritzar el que et passa s'aclareixen moltes coses, s'obren finestres, les d'abans i d'altres noves, i es veuen possibles sortides.

Però perquè això sigui factible són necessàries persones que sàpiguen

La capacitat d'escoltar és una magnífica qualitat que per desgràcia és ben escassa actualment però altament curativa i compensadora.

escoltar i això no és un acte voluntarista sinó un fruit d'una forma de pensar i de viure.

Quin món seria aquell on tothom sabés escoltar. No existiria la soledat ni molts d'altres estats psicològics desestructurants.

<https://blogs.laopiniondemurcia.es/miguel-galindo/2018/08/13/oyes-o-escuchas/>

Enamorar enamora

*"Quan me vaig enamorar, la rosa no era poncella;
i ara que n'és rosa bella, sa mare no la'm vol dar".*

Això és el que diu la cançó però exactament no va passar així dins casa meva.

No fou la mare qui la me va apartar sinó les recomanacions d'un director espiritual, que en l'afany de que no m'il·lusionàs pel matrimoni, volgué salvar el que ell imaginava ser la meva vocació sacerdotal.

"No miris més el que deixes". Me donà unes disciplines, un silicis i un consell: "per treure els mals pensaments, va bé una dutxa d'aigua freda".

A vegades un no calcula la magnitud de l'influència de la docència i la actuació del mestre quan ensenya, en aquestes edats adolescents.

El conjunt de regles que s'imposen i llur observança, encaminades a mantenir l'ordre i la subordinació entre els membres, deixen osques i esquerdes de caire agut. Llarg temps transcórrerà després esmerilant-ne les aspreses.

Les prèdiques damunt la puresa, en el seminari menor, no les associava a relacions genitals amb una altra persona. Si existien dins aquell àmbit, les desconeixia. Més bé entenia que feien referència al "monstruós" pecat solitari. Del qual t'havies de confessar indicant la freqüència, el com, el on, si sol o acompanyat... Com m'avergonyia haver de parlar d'aquestes coses!

No record que s'empràs la paraula masturbació. D'haver-la sentit l'hauria cercada al diccionari i segurament trobat l'explicació de la meva perplexa situació.

Un divertit amic, referenciant el tema, empra ara la locució "engronsar sa prunera". El meu antic metge de capçalera, usava la paraula "aliviar". Són dues formes particulars d'un llenguatge respectuós, creatiu i enginyós. Una manera diferent d'expressar certs mots, quan els originals semblen malsonants o pecaminosos per a l'oïda d'algú.

Però tornant al començament. Quan me vaig enamorar jo estudiava a les hores primer curs de filosofia. Tenia setze anys. En tardaria cinc més en reprendre l'assignatura de l'amor sexual que, fora de lloc i per edat, pertocava haver cursat molt temps abans.

La "tonsura", que es practicava a tercer de teologia, obligava a fer una opció de per vida, que jo no podia acceptar, per honradesa als meus principis. Me vaig sentir forçat a deixar son Gibert i la teologia.

No tenint medis per seguir duent la vida d'estudiant, a casa no hi havia recursos econòmics, vaig posar-me a cercar feina.

La cançó de Serrat, "Paraules d'amor", entre altres, farien renéixer els vells sentiments, reprimits, amagats, silenciats i injustament maltractats.

Ja no tenia quinze anys i no sabia de paraules senzilles i tendres cremades vora la llar. S'havien fet malbé. La repressió dins uns somnis d'adolescència i la depreciació d'uns sentiments, forjà un buit indeterminat, creant un obscur escaló dins la meva vida.

Desarmat, indefens i amb prou retard, vaig re-emprendre el camí dins el joc de l'amor juvenívol vers una dona o donzella, llargament complits els 21 anys.

Aviat vaig comprovar que enamorar enamora. Que produeix un plaer viússim, immens. Compartir il·lusió, temps, currolles, m'engrescà dins el reduït món del meu poble primer, fent-ho extensiu després als dels voltants.

De la poesia i la cançó aprenia els meus primers mots amables, tractant la dona amb finesa, suavitat i dolcesa. Percebia els detalls, la delicadesa, el llenguatge, les olors corporals, l'esveltesa del cos femení.

Per primer cop me sentia lliure dins un món nou que començava per a mi. Extasiat i embadalit, donant passes insegures, aprenia a caminar i noves dimensions d'estimar.

No va ser fàcil netejar la ment i separar els conceptes de càstig, punició, assots per mortificar el cos, fer penitència, causar molèsties i auto inflingir dolor. Arraconant les disciplines, instrument compost de diferents ramals de corda o altra matèria flexible, per tal d'expiar els propis pecats o els dels altres. I el silicis, nom que provenia dels crins rasposos de les cabres de Sicília, que se solien utilitzar per la seva fabricació. O cadenetes de ferro, ja més moderns, amb ganxos de punta aguda que garfinyaven la pell.

Mai és tard per tornar-se enamorar. Les mancances d'amor s'omplen estimant.

Escoltant, vivia i comprenia per primera vegada, la cançó que cantava ma mare: "Estava que m'abrasava, per l'amor d'un jovenet, com més bevia més set, s'aigo no m'assaciava!"

Quant sentiment ella hi posava! Quantes coses deia el poema! Sovint els poetes parlen el llenguatge del cor i que bé encerten!

No és el record d'unes mancances el que volia ressaltar i treure a llum.

De diferents persones del món femení he après tendresa, gaudit plaer, companyia, compartit il·lusió i quefers. De totes en guard algun bell record.

No podria resumir, amb un parell de fulls, tot el meu agraïment que els dec. M'han acompanyat mentre he viscut i he compartit vida i profunda amistat.

Amb manlleu a G. Moustaki i Marina Rosell acab revivint alguns moments:

*"... Ho mirava tot, tot era un impacte als meus ulls, caminava sense des-
assossec; sabia que aquell viatge era de foc, i ho observava tot minuciosa,
minuciosament.*

*No hi havia cap pena per escriure, en cap paper; sexe i plaer
inundaven el seu i el meu cos. I caminàvem, i sentíem...*

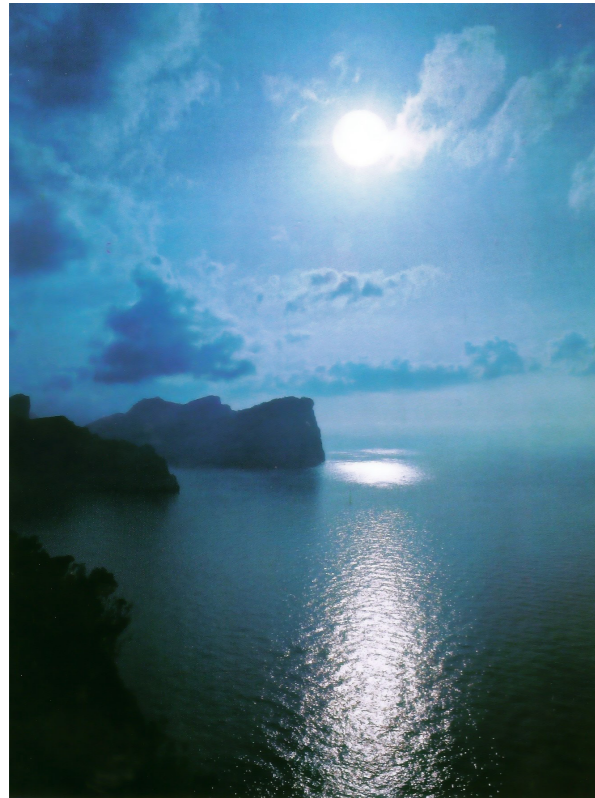
Oh, sensació perfecta de confort! No sé on ets, ni si et veure més..."

Guillem Morlà - Febrer 2023

Poesies a la Lluna?

Jaume Sancho

"Quan surt, va vestida de seda blavosa,
amb totes les tintes del cel i la mar,
i blanc com la cresta de l'ona escumosa
Son vel fa volar."

(M. Costa i Llobera)

Nosaltres serem probablement una generació –la primera –sense poesies a la Lluna. L'hem vista de massa prop.

La poesia i la prosa poètica viuen del mite i la idealització. La Física no és poètica, és prosa pura i dura... i a la llarga menys perdurable que el mite i tan interpretable com aquest. Si algú en té dubtes d'això que dic, basta que compari, dins qualsevol dels seus camps, aquelles conviccions –gairebé "dogmes" científics –del segle XVIII i les nostres actuals. Ni se semblen.

Segons Galileu, i els Pitagòrics abans, la Naturalesa "és un llibre escrit en llenguatge matemàtic". S'hi feren prop, però veritablement no tot el que és natural es pot descriure matemàticament. Ni la poesia ni l'art, ni la bellesa, ni tampoc l'ètica ni la llibertat són sobrenaturals, formen part del món natural, però fan part també d'un altre nivell o d'un altre registre distint de la Naturalesa, dins el qual no regeix la necessitat matemàtica: dins elles es pot donar indistintament el sí i el no. Això pot semblar estrany i sorprenent, fins i tot "científicament" escandalós, però és així.

"Poesía eres tú!"... i punt! No hi ha més voltes a donar. Da-li matemàtiques a això!

Algú ha afirmat que expressions poètiques con aquesta són "inconsistentes". S'hi val tenir molt de coratge i una confiança cega en els seus propis dogmes, totalment aliens a qualsevol comprovació científicament vàlida, per refusar d'un sol tall tot el valor humà de la poesia, l'art, la bellesa, la moral o la llibertat... Seran inconsistentes dins el nivell mesurable matemàticament, però plenament dotades de densitat i de consistència humanes, allà on "l'home és la mesura de totes les coses".

La matemàtica és sols un instrument i la ciència no és mai una arribada definitiva, és sols un procés, un itinerari: un itinerari amb molts de revolts i amb moltes dreceres esgarriades. Sempre és i serà un camí provisional. Fins la següent parada. La ciència és com l'home, sempre "in fieri"... enigmes meravellosos, però inacabats.

"Dins l'esdevenidor del Món l'home era accidental, la Consciència i l'Autoconsciència no". Aquest és clarament un dels puntals bàsics de tot el pensament de Theilhard de Chardin que, en el Seminari estant, tan fortament em va colpir i tanta empremta ha deixat dins mi durant tota la vida. Dins el procés evolutiu del món la Consciència i l'Autoconsciència s'haguessin obert camí ja fos a través de l'Home o d'alguna altra espècie biològicament més evolucionada. En aquest únic sentit, l'espècie humana és sols un instrument de l'Evolució però, com a tal, té unes característiques que, de moment, la fan única i portadora de "valors" que la Natura no havia conegut abans, almanco que nosaltres sapiguem fins ara mateix...

La física i les matemàtiques ens han permès tirar una pedrada –un coet– a una roca voladora d'uns cent-seixanta metres de llargada i a uns onze milions de kilòmetres de distància, i triar el lloc exacte on la volíem ferir... Però això ho hem fet perquè hem volgut, no perquè cap necessitat física o matemàtica ens "determinàs" a fer-ho.

Amb l'Home s'han introduït dins el món uns nous fets naturals desconeguts abans i aquests no són deduïbles amb necessitat matemàtica, encara que siguin avaluable amb càlculs estadístics i càlculs de probabilitat... perquè som animallets de costums.

Feim història i som conscients que la feim. I podem fer art i poesia i ens agrada... I som lliures de fer-ho o no, o de fer-ho així o d'altra manera; som originals i fins i tot genials. Per això mateix ens podem admirar uns als altres. Per això som humans.

Per això m'alegraré des d'allà on sigui, quan les generacions futures tornin fer poesies a la Lluna... encara que es trobin tan prop d'ella que l'estiguin trepitjant en aquell mateix moment. Perquè l'home, sigui allà on sigui, porta dins ell mateix tots aquests trets tan especials que ens fan diferents de tot allò altre natural que coneixem. Som un misteri, som encara un enigma per a nosaltres mateixos, perquè possiblement siguem una mena d'avantguarda rudimentària, basta i imperfecta de l'evolució d'un món que mai no acabam d'entendre... ni mai el comprendrem del tot. Tot plegat ens sobrepassa... per això la Naturalesa i l'evolució ens ha proveït d'uns altres recursos per besllumar entre boires camins oberts cap a l'infinit, com són la filosofia, l'art, la poesia, la música, mites, metàfores... i també la moral i la llibertat: "Per un batec de l'ansia amb que ton cor expira / dariem les centúries de calma que tenim!"

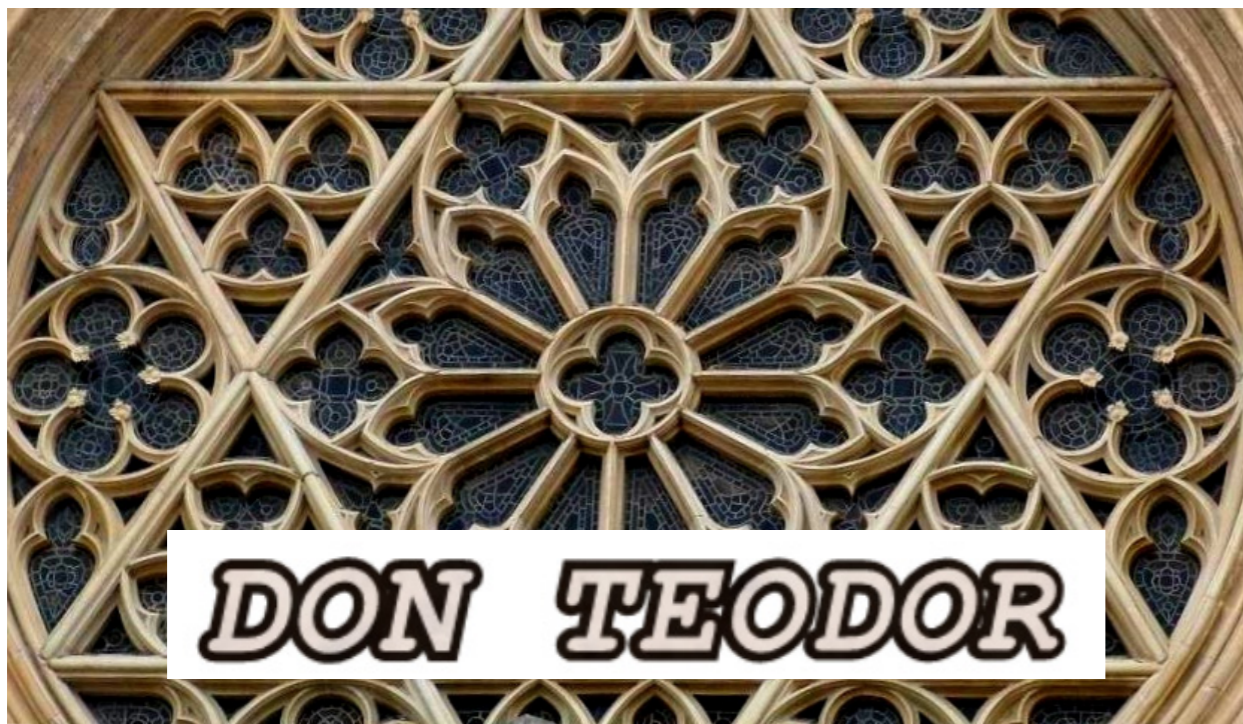
* * *

Potser alguns, o la majoria, dels qui heu tingut la paciència d'arribar fins aquí en la lectura d'aquest escrit tan afeixugant, tal volta haureu pensat: "A què venen aquestes filosofies barateres d'un vell desenfeinat que vol ensenyar a qui en sap més que ell?" Potser tingueu raó, però pensau que, a la meua edat, la majoria de les vegades quan hom escriu alguna cosa, més que per ensenyar als altres, ho sol fer pensant en replantejar-s'ho a si mateix: per repensar, revisar o retocar, si fos el cas, les seves pròpies creences o conviccions.

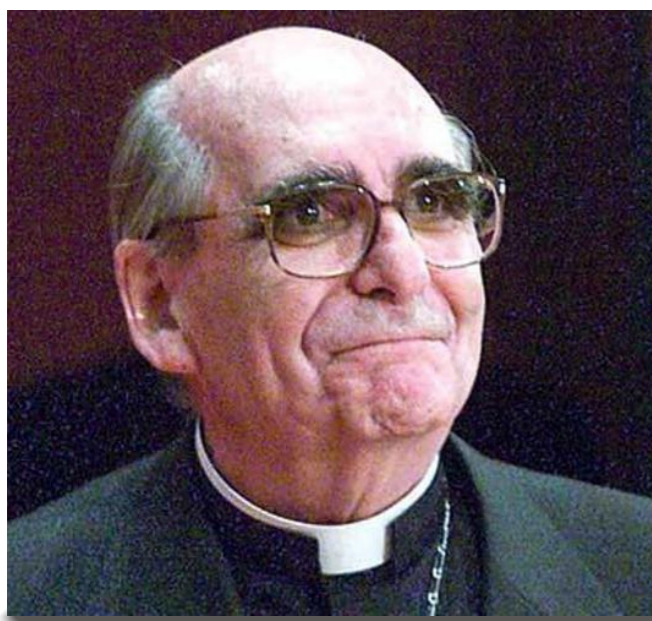
Preneu-ho així i, si a vosaltres això meu vos pot haver servit per a res, bon profit vos faci!

Si tingués l'ardidesa –o la rara desinhibició d'Antonio Machado– tal volta vos diria allò seu: "Y al cabo, nada os debo; debéisme cuanto he escrito"... Però jo preferesc dir-ho d'aquella manera més elegant i tan nostrada que emprava Mn. Riber: "Perdonau la poquedat!"

DE COS PRESENT, A LA SALA DEL MIRADOR

La tarda de dia 18 de maig de 2003, el plany trasbalsador de les campanes de la Seu escamparen la primera amargor d'aquest any per la sinuositat ombrívola dels carrerons antics de Ciutat.

Mai te l'esperes, la mort. Molt menys, la de l'estimat don Teodor.

Mai no m'havia costat tant pujar l'escala del palau episcopal. M'ennuegava l'angúnia quan, passa a passa, guanyava el darrer replà rere la llarga i muda desfilada del poble que,

desconcertat, passava a retre-li el darrer adéu. Saber que a la sala del Mirador m'esperava el cos amortallat de don Teodor m'afeixugava les cames i m'alentia el pensament. L'ascensió alleugerida i ràpida, sovint alada, d'aquella escala episcopal que tantes vegades m'havia conduït a la presència acollidora de don Teodor, topava ara amb la resistència de cos i d'esperit a un encontre que em posaria, com en un mal son indefugible, davant el cos present de l'estimat bisbe, don Teodor.

Abillat amb les vestes pontificals, cobert el cap amb la mitra de les grans solemnitats i creuat el bàcul sobre son cos mort, don Teodor esdevenia punt

final d'un llarg tombant de la història recent de l'Església mallorquina i de la meva pròpia, les quals sota el guiatge savi i tolerant de don Teodor havien maldat d'esquivar les atzagaiades dels canvis radicals dels darrers trenta anys i de fer-se un lloc i mantenir-se entre les generacions actuals.

Quan, entre els plecs cotonosos del taüt, s'aclucà la presència bondadosa del bisbe benvolgut, es va cloure definitivament un tombant de la història de l'Església de Mallorca i començà a esvaïr-se l'energia engrescadora d'un passat arriscat, sovint lluminós i sempre a l'aguait dels batecs del temps. Al mateix instant, ben ran del taüt, empenia el vol l'alè d'un temps de tarannà desconegut.

Ubicaren el cos present de don Teodor a la sala del Mirador, on sovint havíem bescanviat confidències, desconhorts i entusiasmes, posant com a testimoni la llum argentada que ens retornava la mar entre les enlluernadores arcades del Mirador del Palau. Amb quins altres ulls devia veure ara aquesta llum i em devia veure a mi i als qui desfilaven davant son cadàver, plorosos els ulls i encongint el cor. Ni ell mateix, tan lúcid sempre, havia estat conscient d'una mort entretinguda durant quinze dies d'inconsciència assistida.

En un instant, passen de pressa davant el fèretre les principals seqüències dels darrers trenta anys. La mort ha detingut de cop la història personal de lluites, frustracions, anhels i responsabilitats per mantenir-se fidel a ell mateix, a l'Església, a Roma, cosa sempre difícil i sovint frustrant, i a l'entorn canviant de la societat mallorquina. Ell ha estat al capdavant del camí recorregut en l'intent de fer presents els principis evangèlics i les orientacions del Vaticà II en la societat mallorquina del darrer terç del segle XX. Encerts i mancances, evolucions i involucions, acompanyaments i desercions, contradiccions i fermeses assumides.

El futur es mostra incert. S'obre un bri de fe esperançada en la continuïtat, des del cel, del guiatge lúcid de don Teodor.

Palma, 18 de maig de 2003

Domingo Mateu Conti

NOTA: El propassat dia 18 de maig es compliren els vint anys des que va morir el molt estimat i enyorat bisbe, don Teodor Úbeda. L'evocador aniversari m'ha suggerit l'adient avinentesa de fer present i permanent la seva inoblidable memòria amb la publicació a la nostra revista d'aquesta amorosida ressenya que vaig escriure ara fa vint anys el mateix dia que ens trasbalsà la seva mort prematura. Jesús ressuscitat, Monarca vencedor, al vostre costat estant, segueixi donant-nos, don Teodor, el seu guiatge savi i tolerant.

Contant coverbos des de Felanitx

per Bartomeu Rosselló

M'ho han contat: Toni Obrador, Jaume Oliver, Miquel Vadell, Pep Lluís Munar, Rafel Estelrich, Joan Antich, Francesc Riera i altres.

56 Descuits a la Seu

Un fet que me contà la mare d'en Josep Lluís Salvà, condeixeble nostre i ginecòleg després. Ella havia anat a Missa a la Seu i en anar a combregar deixà la bossa damunt el banc allà on seia. En tornar, trobà just arran de la bossa es Videll que també li cridà l'atenció conminant-la a que no tornàs deixar la bossa tota sola. (Per qui no el recordi diré que el Videll era un personatge que anava vestit de manera una mica estrafolària amb una dalmàtica i una perruca estil Lluís XV (no, era més curteta) i en les mans portava una massa com si fos un dels macers que van amb l'Ajuntament els dies de gala. Si no vaig errat pens que se'n devia cuidar de posar ordre dins la Seu.

Estrafolària ho sembla ara, però en aquell temps si pensam amb la vestimenta del bisbe amb capa magna, amb quatre patges, amb els canonges endiumenjats d'aquella manera, la veritat és que no desentonava.

57 Tasta-vins

A una colla d'amics, un dia ens convidaren a sopar. Porcelleta criada a la casa, rostida en el forn de les cases de la possessió. (Èrem més joves. Ara no ho podríem fer). No fa falta dir lo bona que era aquella porcelleta. Sentien cantar els àngels. Només era comparable amb la que feien a calcs sogres. El vi, també de la casa... En aquestes, que l'amo s'acosta amb el vi i tot orgullós que me diu: Meam, tu que te n'entens de vi, què li trobes en aquest. No és veritat que sigui un expert en vins, el que passa és

que m'agraden. El tast... No era vinagre, però anava a ser-ho. I que dic? Les ganes de no desanimar l'amo i amb unes ganes que no quedàs defraudat, li vaig dir que aquests vins de casa, elaborats artesanalment tenen el gust de cada lloc i són molt personals, per això els propietaris comencen a beure'l abans d'acabar de fermentar i van avesant es paladar a la transformació natural del vi...

Quin alè. Havia acabat la meva disertació. Podia menjar tranquil.

Acte seguit el meu veïnat de taula s'amolla i diu: Mira com ha dit tot això per no dir que aquest vi no és bevedor.

L'hauria mort!!!

Si difícil era per mi la primera disertació, haver de fer el contrari al qui tenia raó i haver de defensar la meua postura, anant en contra del meu pensament va ser tot un esforç.

No he sabut mai si lo meu era més caritatiu o ho era lo del meu veïnat.

58 304 granaretas a Argentina

Les petites coses poden tenir molta importància. Va passar a uns felanitxers que emigraren a l'Argentina allà per les primaries del segle vint. No eren els primers que se n'anaven.

Voltros sabreu que la segona part del segle denou va ser gloriós per Felanitx. Èrem rics. Exportàvem vi a França a través de Portocolom. Nice i Sète eren els ports receptors. Això feia que hi hagués feina per a tothom: que si boters, jornalers per carvar, empeltadors, molts de cellers...

I com a bons venedors dels nostres pro-

ductes fèiem doblers. Això ens permeté organitzar òperes i sarsueles des de quan havíem acabat de veremar fins a començament de la corema, que llavors s'entenia que ja era una distracció quasi pecaminosa.

I ara que a Ciutat fan un cicle d'òpera cada any de mitja dotzena de representacions, a la vila teníem tres o quatre vetllades cada setmana. Tothom acudia al teatre. I el teatre tenia una orquestra fixa per posar música a les companyies que venien de fora. Teníem dues bandes de música que pertanyien als dos partits: conservadors i lliberals.

Es creà un setmanari El Felanigense que encara reina amb el nom de Setmanari Felanitx. Teníem un vice-consolat francès, amb una Marquesa de Seguíer que rodolava per aquí i que devia alternar amb els Obradors d'es Rossells o de Son Burguera o amb els Valls de Padrines. Se va donar un cas que uns francesos que casualment passaren pel carrer major un divendres sant, s'estranyaren de veure la bandera francesa a mitja asta.

S'entén tanta difusió de cultura ja que en el moment en què una persona necessita fer feina de sol a sol, per dur un pa a ca seva, no se pot entretenir en músiques i òperes. Però en tenir totes les necessitats cobertes, llavors sí que se pot permetre alguns luxes. Per aquell temps la nostra població va rebre el títol de molt noble i lleial Ciutat, i el nostre ajuntament el d'Excel·lentíssim. No ens podia anar més bé. Vàrem tenir doblers inclús per desgraciar el patrimoni arquitectònic fent moderns els portals rodons i desgraciant les nostres façanes. Ja ho teníem modern!

Direm que aquests títols concedits per la Reina eren en reconeixement pel vent en popa que ens bufava i també d'alguna manera per pagar els serveis donats pel metge Xamarri, que era metge de la Cort, i per les germanes Gilart, que eren les seves brodadores.

Però la felicitat no és eterna. França ja havia empeltat damunt peu americà i ja no

l'interessava el nostre vi, i els felanitxers en el mateix moment d'exportar vi havíem tengut la desgràcia d'importar la fil·loxera. I ja ens trobarem que els que havien fet un préstec per fer vinya nova no el pogueren tornar. No tenien ni tan sols per pagar la contribució. Un desastre. Tant, que moltes famílies varen haver de partir cap a Amèrica. Argentina va ser el lloc principal d'acollida.

Uns darrere els altres desfilaven cap al port de Barcelona per anar cap a Amèrica. Lo malament que ho varen passar no se pot contar sense escarrufar-se. Si heu llegit la novel·la històrica "Encara" hi tornarem escrita per un felanitxer descendent d'aquella gent comprendreu que és una narració que arreveixina el pel.

Les cartes anaven i venien. Els costums mallorquins hi eren ben presents. Tots: fer panades, emblanquinar... Però què hi quedaven d'enfora les graneretes tant plaentes elles. A una d'aquelles cartes una família que sabia que uns coneguts (en Xesc Sumbrilla) prest partiriem cap allà on ells estaven, demanaren que les duguessin 3 ò 4 graneretes d'emblanquinar.

Se compren les graneretes. Arriba l'hora de partir cap a Amèrica amb la compra. Carreguen tot el que s'havia preparat... I arriben a l'Argentina. Tot el viatge havia anat bé fins a la duana per entrar al país.

.- ¿Qué es este cargamento? ¿Qué llevan ustedes?

.- Són graneretes d'emblanquinar.

.- ¿I qué es esto? ¿Para que sirve? ¿Qué tráfico es éste? Tendremos que estudiar esta mercancía. Tendremos que llamar al Superintendente...

Retgiró gros per part dels felanitxers nou arribats. Els que esperaven a l'altra part de la duana nerviosos, trobaven que se torbaven i no passaven. Varen fer d'entrar on estaven estacionats els felanitxers. Llavors s'aclarí la confusió i l'animalada que s'havia produït. Duien tres-centes quatre graneretes d'emblanquinar. A la carta, amb números havien demanat 3 0 4 graneretes. Aquí la importància d'una cosa minúscula.

RETALLS

GENER / JUNY 2023

Ha estat notícia en el nostre entorn:

El papa emèrit Benet XVI.

DM 2 de gener. A Cultura y Sociedad: *Adiós a Benedicto XVI. Protocolo sin precedentes. El Vaticano despide a Benedicto XVI: Capilla ardiente de tres días y funeral solemne.* EFE. Ciudad del Vaticano.

Luces y sombras de un Papa conservador. Dulcinea Campayo.

Taltavull: "La profundidad intelectual de Benedicto XVI era fuera de serie." Myriam B. Moneo/Gabi Rodas.

Opinió. El Papa emèrit Benet XVI. Bernat Jofre i Bonet

DM 3 de gener. A Cultura y Sociedad: *Una multitud silenciosa despide al papa emérito en la capilla ardiente.* G. Sánchez/EFE, Ciudad del Vaticano.

DM 4 de gener. *Opinió.* José Félix Pons de Villanueva: *Joseph Ratzinger, un tesoro por descubrir en Alemania y en todo el mundo.*

Opinió. Daniel Capó: *El papa Benedicto.*

DM 5 de gener. *Opinió.* Norberto Alcover, *En aquel tiempo. Ratzinger, y el final de una época.*

DM 10 de gener. A Cultura y Sociedad: *La Iglesia de Mallorca se despide de Benedicto XVI. El obispo Sebastià Taltavull preside una eucaristía en la Seu en homenaje al difunto pontífice...* Montse Terrasa.

DM 22 de gener. *Internacional: Ruido de sables contra Francisco en el Vaticano tras la muerte de Benedicto XVI.* Irene Savio. Roma.

Les Oblates i Naüm.

DM 2 de gener. *José Carlos Llop, ses Oblates, Naüm y el galerista Horrach Moyà, medallas de oro.* Myriam B.Moneo.

L'Adoració dels Reis d'Orient.

DM 4 de gener. *La Seu serà Belén. La Catedral presenta esta tarde "L'Adoració dels Reis d'Orient, una tradició antiga..."* Pere Estelrich i Massutí.

El rei Baltasar.

DM 7 de gener. *Part Forana. El rey Baltasar no quiso entrar en la iglesia por ser musulmán.* J.Frau. Sineu.

El rei Melcior.

DM 8 de gener. *Part Forana. "Desafortunada" actuación de un rey mago en Portocolom... comentarios sobre el supuesto estado de embriaguez...* R.P.F. Felanitx.

Bartomeu Bennàssar.

DM 8 de gener. *Opinió. Bartomeu Bennàssar y el cucharero.* Felipe Armendáriz.

Magdalena Gelabert.

DM 13 de gener. *Mallorca. Un sistema solar con nombre de "rondalla"... Magdalena Gelabert leyó un extracto de la rondalla tradicional Na Filet d'Or...* Irene R. Aguado.

Tomeu Moll Mas.

DM 14 de gener. *Cultura y Sociedad. Tomeu Moll Mas. Pianista. Esta tarde interpretará "Vingt regards sur l'enfant Jésus", del compositor Olivier Messiaen, en memoria del amigo y obispo Antoni Vadell...* Pere Estelrich i Massutí.

Joan Miralles i Montserrat.

DM 15 de gener. *Joan Miralles publica el IX volumen de su "Antología de textos de les Illes Balears".* Mateu Ferrer.

Miquel Costa i Llobera.

DM 20 de gener. *Cultura y Sociedad. El papa Francisco da el primer paso para beatificar a Miquel Costa i Llobera.* EFE/ M.Terrasa. Roma/Palma.

Les Completes de Manacor.

U.H. 20 de gener. *Part Forana. El rector de Manacor tilda de "puta gente" a los críticos con la gestión de las Completes.* Maria Nadal.

arabalears 21 de gener. *Pensament. L'Antoniada manacorina.* Antoni Riera Vives.

L'Escoltisme.

arabalears 21 de gener. *Turista de coa d'ull. Escoltes que feren país. Al final del franquisme, a Mallorca, l'escoltisme, lligat a l'Església, es convertí en una potent eina de conscienciació identitària, que després explotaren els clubs d'esplai...* Antoni Janer Torrens.

DM 31 de març. *Cultura y Sociedad. 60 años infundiendo amor, respeto y empatía. El Agrupament Escolta y Guia Jaume I y Verge de Lluc celebra seis décadas de vida. "El escultismo es una escuela de vida", defiende Tomeu Suau...*

DM 26 d'abril. *Part Forana. Los "escoltes", obligados a dejar la colonia de Gatamoix tras ponerse a la venta.. Actualmente es propiedad de una orden religiosa.* I.Moure.

Xiskya Valladares.

arabalears 21 de gener. *Avuiconeixem: "Amb les xarxes demostr que una religiosa pot estar a prop de la gent".* Miquel Crespí.

El columbari de la Seu.

DM 24 de gener. *Mallorca. Depositar las cenizas de un ser querido en la Catedral por 3000 euros.* Miguel Vicens.

DM 25 de gener. *Opinió.* La catedral de Mallorca hace caja con las cenizas de los muertos. José Jaume.

Rafel Perera Mezquida.

DM 24 de gener. Mallorca. *Despedida al abogado Rafael Perera, “un gran feligrés”.* La parroquia de la Santíssima Trinitat... se queda pequeña durante el funeral del que fue un referente de la història judicial de Balears. Myriam B.Moneo.

Opinió. Rafael Perera, in memoriam. José Francisco Conrado de Villalonga.

DM 26 de gener. *Opinió.* In memoriam: Rafael Perera Mezquida y los valores cristianos. Bernardo Feliu Amengual.

Cabrera.

DM 26 de gener. *Confirman que el “vell marí” está de vuelta en Cabrera y sa Dragonera.* Europa Press. Palma.

Joan Company.

DM 26 de gener. *Cultura y Sociedad.* Joan Company no continuarà en la Coral UIB después de 46 años como director. Carlota Pizá.

El bisbe Sebastià.

DM 28 de gener. Mallorca. *El Obispo presenta su renuncia al Papa... Taltavull está obligado a poner su cargo a disposición del sumo pontífice al cumplir hoy 75 años.* Irene R.Aguado.

DM 6 de maig. Mallorca. *El Papa concede dos años de prórroga al obispo de Mallorca.* Irene R.Aguado.

DM 8 de maig. Mallorca. *El papa encomienda a Taltavull que continúe en una carta “entrañable”.* Myriam B.Moneo.

DM 24 de febrer. *Opinió.* “Sa llengo balèa” i el bisbe Sebastià Taltavull. Josep Miquel Bausset, monjo de Montserrat.

Antoni Vadell.

DM 11 de febrer. Part Forana. *Llucmajor homenaja al obispo Antoni Vadell dedicándole una calle.* Redacción.

U.H. 20 d’abril. Part Forana. *Las obras del Santuari de Gràcia deben estar acabadas en 13 semanas.* Cati Amores.

Javier Salinas.

DM 14 de febrer. Mallorca. *El Papa acepta la renuncia del exobispo de Mallorca Javier Salinas.* M.Adrover/Agencias.

El Santuari de Lluc.

DM 17 de febrer. Part Forana. *Trabajadores llevan a juicio a los gestores del santuario de Lluc por presunto acoso laboral.* J.Frau.

DM 3 de març. Mallorca. *El prior de Lluc sobre la gran nevada: Yo nunca había visto nada igual”.* Mossèn Marià Gastalver, prior del Santuario de Lluc, fue la última persona que pudo subir al monasterio antes de la borrasca Juliette... Redacción.

Els Blauets.

DM 15 de febrer. Mallorca. *Los Blauets de Lluc cantarán en Roma ante el Papa Francisco el 8 de marzo.* Redacción.

U.H. 8 de març. Escorca. *Religió.* Los Blauets, listos para su actuación ante el Papa. El Santo Padre recibe hoy en el Vaticano a los 40 niños cantores y al obispo Taltavull.F. Marí.

DM 9 de març. Part forana. *Los “Blauets” cantan ante el Papa.* R.P.F. Roma.

Francisca Alcover.

DM 24 de febrer. Mallorca. *El papa Francisco declara “venerable” a la poetisa “sollerica” Francisca Alcover.* Joan Mora.

Les classes de Religió.

arabalears 25 de febrer. *Societat.* Només el 22,6% d’alumnes de centres públics estudia religió. Mentre que el Bisbat parla d’un “laïcisme ferotge” a les escoles, Educació assegura que no hi ha cap entrebanc per cursar aquesta matèria. Maria Lull.

Jaume Obrador Soler.

DM 3 de març. Part forana. *Jaume Obrador Soler, premiado con la Estrella Mostrejada 2023.* Jaume Rigo.

Pere Barceló.

DM 10 de març. *A primera plana: El exrector de Can Picafort afronta otro juicio por abusos a una niña que iba a catequesis. La jueza ve indicios suficientes para procesar a Pere Barceló por agredir entre 2008 y 2010 a una menor de siete años. A l’interior, Mallorca, informa Marcos Ollés.*

Enric Benito Oliver.

DM 15 de març. *A primera plana. La ternura médica de Enric Benito triunfa en Málaga. Gran acogida del documental del doctor mallorquín. A l’interior, Cultura y Sociedad: El doctor Enric Benito presenta en Málaga un filme sobre “amistad, ternura y vida”.* Montse Terrasa.

El papa Francesc.

DM 16 de març. *Opinió.* Diez años con Francisco. Norberto Alcover.

Joan Bauzà.

U.H. 9 d’abril. *Opinió/Tribuna: El último viaje.*

El Palau de Sineu.

DM 18 d’abril. Part Forana. *El Bisbat de Mallorca abre las puertas a visitas guiadas al Palau.* P. Ribot.

DM 21 d'abril. Part Forana. *Los secretos del Palau de Sineu.* Redacció. Sineu.

Josep A. Grimalt.

U.H. 19 d'abril. Part Forana. Felanitx. *El profesor Josep A. Grimalt recibirá la Medalla de la Ciudad.* Gori Vicens.

C ritas Mallorca.

U.H. 19 d'abril. *El discreto encanto de la vida. El taller de las ilusiones.* Fernando Fernández.

Santa Eulàlia.

DM 19 d'abril. *Santa Eulàlia, el mirador de Palma. Las terrazas de la conocida iglesia g tica se abren a las visitas públicas.* Redacció.

Nazaret.

DM 23 d'abril. *A primera plana. Denuncian que decenas de niños fueron violados en un centro de Palma en los años 80. Varias víctimas relatan que uno de los monitores de la Fundació Nazaret...A l'interior, Sucesos.* Informa Xavier Peris.

DM 24 d'abril. *A primera plana. Toni Estela Frau: "Una treintena de niños fueron violados en Nazaret mientras yo estuve".* M s informaci  a l'interior. *Sucesos.* Signa Xavier Peris.

DM 25 d'abril. *A primera plana. Una víctima de las violaciones de Nazaret...A l'interior, Sucesos,* informa Xavier Peris.

DM 6 de maig. *Sucesos. "Los abusos sexuales en Nazaret eran algo sistémico, se prolongaron durante décadas." José J. Méndez... escribió un libro que describe los malos tratos y las agresiones sexuales que sufr an los niños.* Xavier Peris.

Gerard Villalonga.

DM 15 de febrer. Mallorca. *Obispos de casa para Baleares. Con la designació de Gerard Villalonga para Menorca las tres di cesis del archipiélago pasan a ser regentadas por isle os...* Llorenç Riera.

DM 23 d'abril. A un raconet. Mallorca. *Religió. Ordenado el nuevo obispo de Menorca.*

Josep Massot.

DM 24 d'abril. *Opinió. Un dels gegants de la nostra cultura.* Josep Miquel Bausset.

Pere J. Amengual Bestard. 30 de maig de 2023

Cr nica

DELS AMICS CANTAIRES I CAMINANTS

“Moltes de gràcies de tot cor. Que D u vos beneeixi. Vos desig de tot cor sa més gran felicitat, per a tots, i per a tots els vostres. Moltes de gràcies.” Quan encara vaive-rejaven les darreres flaires de la Diada de Felanitx, el deu de juny la Schola encamin  les partitures cap a l'església de Fartàritx, de Manacor, per retre homenatge a qui fou el seu director, Toni Perelló Nebot. Pausades i serenes, des de la cadira de rodes, les

paraules del vell amic amararen d'emoció l'església de Fartàritx que vibr  al so de les cançons, de les quals en Toni dirigí Jovenívola, Aubada, Canticum Amoris i Canticum Fidei, interpretades per la Schola Cantorum ben acompanyats els cantaires per les dones cantores, beneides elles! de les corals Sant Miquel de Campanet i la Schola Gregoriana de Porreres. La presència de tres directors: Tomeu Ripoll, Pere Reynés i Sebastià Meli , amb en Pep L.García Mallada i Pep Portell al teclat, avalaren l'espectacle coral en una vetllada intensa, que agrai la cirereta musical afegida d'una xeremia escocesa que son 

Toni Perelló

magistralment John Lambourne, nou amic de la casa, de nacionalitat britànica i resident a Mallorca, que parla perfectament el català. Els sons característics de la xeremia, que ompliren l'església fins a tocar-ne el cel, arrodoniren la vesprada, a la qual hi posaren la seva part el president dels Amics, Domingo Mateu, presentant l'acte, i en Toni Bennasar que va fer reviure en la memòria dels assistents uns temps ja llunyans que ompliren de joia nostres vides. Vaig escoltar en Toni, l'antic director de la Schola Cantorum, amb un sentiment semblant al que vaig sentir quan en Miquel Company, amb veu ferma encara i decidida, contava la seva vida de missioner a l'entrevista que li feren a un estadi de futbol a Chimbote, Perú. Reenvià el vídeo en Tomeu Morey a aquest fòrum obert en què s'ha convertit el compte de whatsapp de Companys de Seminari, per ara amb seixanta-sis inscrits, que cobra vida cada dia amb la participació de molts dels companys.

Per no fer-me repetitiu del que altres vegades ja vos n'he parlat en aquesta plana, vos comentaré breument que en el whatsapp dels Companys hi trobareu unes seccions, diguem-ne habituals, com el glosat diari d'en Miquel Campaner, música, de la bona, que envien en Pep L. García Mallada, en Joan Brunet, en Jaume Barceló... les homilies d'en Llorenç Tous, en Toni Bauzá ens convida sovint a «Contemplar l'Evangelí d'avui...» Hi ha poesia, relats, fotos antigues... Vull destacar d'aquest mig any les cinquanta pàgines de la ressenya "Els meus records més vius de la parròquia de l'Encarnació (amb motiu del 60è aniversari de la seva creació)", que escrigué Cil Buele, cronista i arxiver viu de les activitats dels amics i d'altres més enllà del nostre àmbit que posa al whatsapp i al seu blog. I la participació dels companys comentant i debatent autors, llibres i articles d'una nova teologia que comença a treure el cap per damunt de la vellesca que comanda l'Església, aportant nous estudis, noves idees i reflexions per actualitzar i rejuvenir la figura de Jesús i el seu missatge en el món d'avui. Religión digital, Fe adulta, NTA (Nuevo tiempo axial)... José Antonio Pagola, José Mª Castillo, José Mª Vigil, José Arregui, Enrique Martínez Lozano, González Faus, Bruno Mori se'ns van fent familiars, i Guiem Ramis Moneny, que, des de l'altura dels seus anys ens fa arribar des de Es Pla de na Tesa, on viu, els seus comentaris sobre la Bíblia i el resum dels llibres que llegeix, el darrer que ha oferit als companys: vint-i-quatre planes del llibre De Bruno Mori "Per un Cristianisme sense religió".

Entre d'altres, llibres dels que hem tengut noves:

- Leopoldo Abadía i Toni Segarra: La marca de Dios. Ed. Espasa.
- Josep Amengual i Batle MSSCC: La història de Mallorca i les religions del Llibre. Ed. Llibres Ramon Llull. Joan Escanelles el presentà a Can Gelabert, de Binissalem.
- Tomeu Català Barceló: Y ellas fueron las primeras. Dissert edició.

De cinema, Tomeu Suau posà a l'abast "Libres", documental sobre la vida monàstica.

D'aquestes i moltes altres coses vos n'assabentareu, així com també sabreu de les aventures i desventures dels Caminants. En Joan Brunet penja al whatsapp un vídeo de l'excursió que fan cada dimarts quan el temps ho permet, molt ben fet amb una excel·lent descripció musical, que en Macià Llabrés té cura de posar a la pàgina web dels Amics. L'estiu passat, gaudint de la inoblidable eixida pel Camí de Cavalls de Menorca, parlaren els Caminants de repetir aquells dies, però enguany a Eivissa, la pàtria petita del seu comandant en cap, Toni Colomar, avui dissortadament en el llit del dolor... i de l'esperança, per la qual cosa queda ajornada la iniciativa. Acabaran la temporada amb una paella i més a casa d'en Joan Toledo, amfitrió de primera, per celebrar tots els sants -sant Joan, sants Pere i Pau i sant Marçal- i, a tocar de la tardor, tornaran partir amb en Toni al davant. Els components de la Schola que formen part dels Caminants animaran la sobretaula cantant la benvinguda a l'estiu. La Schola, per la seva banda, encara té pendent un concert a Campanet i una convidada a l'església de l'Encarnació el mes de juliol. Llavors, també ja a l'octubre, començarà els assajos preparant la Diada de l'any que ve i altres possibles actuacions. Un dels companys ha demanat aquests dies, mitjançant el whatsapp, quan anirà la Schola a cantar el Simon Joannis a Montserrat. A Montserrat, no ho sé, que fa estona que ja en parlarem, però a Lluc, sí, la propera Diada, que està a l'espera de la programació i de les decisions que prengui la Junta Directiva dels Amics.

No vull tancar aquesta crònica sense transmetre-vos un sentiment de l'ànima pels malalts que no poden assistir a diades ni a concerts ni a les caminades i pels amics que ens han deixat aquest 2023:

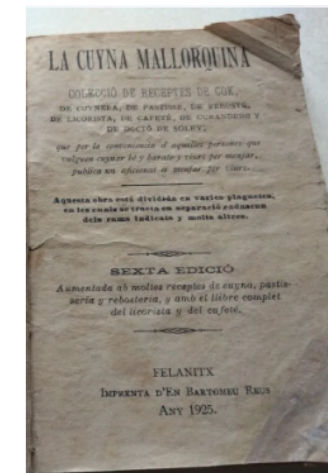
26 de febrer. Guillem Parera Galmés. 97 anys. Manacor.
7 de maig. Mateu Grimalt Sureda. Durí. Felanitx.
11 de maig. Miquel Alenyà i Fuster. 83 anys. Palma.
12 de maig. Pere Ramis Mut. Raspeta. 80 anys. Sencelles.
12 de juny. Jaume Serra Adrover. Des Pujol. 88 anys. S'Alqueria Blanca.
El pare Nadal Caldentey, dels MSSCC

Quedau-vos, per acabar, amb la mel de les paraules que envia Jordi Solivelles des de Brasil: "Irmanados na luz da esperança". O si voleu acabar cantant, cercau la música de dia 10 de juny a Fartàritx o la veu de Llorenç Tous el primer d'abril: "I ara entram al mes d'abril, tota casta d'aucellets, piu piu, veureu com fan el niu..."

Pere J. Amengual Bestard. 18 de juny de 2023

(Fotografies de Gabriel Bennàssar)

El PA MOIXÒ felanitxer

Dins el menú d'aquesta darrera Diada Cultural de la nostra Associació, a la Vila, figuraven dues coses que als no felanitxers sonaren una mica noves. Foren Rasca felanitxera i Pa moixó.

De la rasca felanitxera, ja en parlarem a una de les primeres revistes en què jo col·laborava i explicava la rasca normal, la de capada i la de caçador. Per tant, no és el moment de repetir-ne la recepta. (*Modèlics i modelicons* núm. 43, gener de 2017. Nota 3. Pàg. 77)

Hem tret la recepta del Pa moixó del llibre LA CUYNA MALLORQUINA Quarta edició, imprès a Felanitx a la impremta d'en Bartomeu Reus l'any 1915. La primera aparegué l'any 1886. La setèima edició fou a la Llibreria de «Hijas de B. Reus» i és de l'any 1934. L'any 1982 se'n publicava un facsimil on el felanitxer Francesc Riera ens indicava que possiblement l'autor fos Pere d'Alcàntara Peña que vivia llargues temporades a Felanitx, just ran de la impremta. Des de 1886 fins a l'any 1982 se'n feren 8 edicions, totes exhaurides.

Del Pa moixó podem dir que és una cosa deliciosa per acabar el dinar, com vàreu poder comprovar. Però aquí estan les receptes.

Pa moixó (Receptes literals del llibre «La Cuyna mallorquina»)

18 unses de bassó, 20 unses de sucre florete molt, 12 blanchs d'ou y 18 vermeis.

Modo de ferlò:

El sucre y vermeis se mesclan y se remenan y cuant fa corda se mescla el bassó, canyella picada, llimona rayada y la sabonera. Se unta el motlo ab sahim y bescuit picat a fi de que n'hi qued molt y s'hi tira la pasta ben remanada.

Pasta dolsa, gatons y pa moixó

Tendrás una lliura de pasta real y una lliura de sucre, vuit ò nou vermeis d'ou, posant els blanchs aparte. Pastarás la pasta real, el sucre y els vermeis d'ou y en estar tot axò ben mesclat rebatrás els blanchs dels ous ben rebent y depressa fins que fassa molta sabonera y en fer molta sabonera la mesclarás ab la pasta posanthi també mitja llimona rayada y canyella. Tendrás una cacerola apareyada per posarhi aquesta pasta, l'untarás bé amb sahim blanch y untada tendrás coca ò pa rayat y ley tirarás per damunt el sahim de modo que s'hi quedi ben aferrat per tot lo redó de la casseroia. Fet tot axò tiras la pasta dins la casseroia y vaja al forn. Cuant será cuyt heu trabucarás dins un plat, lo de demunt davall, y en esser fret el treurás a la taula.

Bon profit

**DISTINGITS
NOMENAMENTS
ATORGATS AL NOSTRE
BON AMIC I IL·LUSTRE
COL·LABORADOR,
GABRIEL AMENGUAL
COLL**

Els mitjans de comunicació de les nostres Illes han destacat recentment que el doctor en Filosofia i Teologia, Gabriel Amengual Coll, professor emèrit de la Universitat de les Illes Balears i canonge de la Catedral de Mallorca, va rebre el passat 23 de maig la medalla i diploma que l'acredita com Acadèmic de la Reial Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques (RACMYP). Aquesta institució científica, vinculada al Ministeri de Ciència i Innovació, amb seu a Madrid, és un fòrum de trobada dels sabers socials, econòmics, filosòfics, polítics i jurídics, que es va crear per Reial Decret del 30 de setembre de 1857.

Aquest nou nomenament s'afegeix a l'anteriorment atorgat com a membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans, secció de Filosofia i Ciències Socials. L'IEC és una corporació acadèmica, científica i cultural que té per objecte la investigació científica de tots els elements de la cultura catalana i el seu àmbit d'actuació s'estén a totes les terres de parla catalana.

Ambdós nomenaments avalen el merescut reconeixement i vàlua acadèmica i científica del nostre benvolgut i admirat amic. Entre els seus nombrosos i prolífics camps de treball i les més de 38 obres publicades destaquen l'antropologia filosòfica, la filosofia de la religió, l'hermenèutica, l'ètica i la filosofia de la història. S'ha dedicat sobretot a la història de la filosofia moderna i contemporània, preferentment alemanya.

Ens omple de goig, ens estimula i encoratja l'honor atorgat al nostre benvolgut Gabriel Amengual assignant-li la condició de membre acadèmic de les dues esmentades institucions científiques. Els companys del Consell de Redacció i tota l'Associació d'Amics del Seminari volem compartir públicament l'honor d'aquests eminents reconeixements, la nostra més franca i cordial felicitació i el desig que en pugui gaudir per molts d'anys.